

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentaria cum quaestionibus in univ. Arist. logicam -
Cod. Ettenheim-Münster 287**

Heppen, Petrus

[S.l.], 1602

III. Commentarii in ethicorum Arist.

[urn:nbn:de:bsz:31-130037](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130037)

Asoumentum
LIBRI QVINTI.
DE IUSTITIA & SPECIE.
De Iustitia, eorumq;
directis ac domum de Jus,
vitiis metaphorica hoc
libro Dissertur.

Caput Primum.
QUID SIT IUSTITIA, & QUOTPLEX.

Conclusio. 1. Iustitia e habitus, quo ad res iustas
per exas effrimur idonei, ex quo iton iusta
agimz & volumz. Iniustitia a e habitus quod
iniuria facimz & res iniustas volumz, ab
hac iustitia definitioe nil discrepat qd adfect
viamz. Iustitia e quon specia nobis, ius
tuz imitatzs iudicemz. 1. e habitus qo qz qstah
e specia volente id curz iudicet, qod ei sum
iusticie leges datur.

Conclusio. 2. Ius ut iustu. e quod e obam ius
vitiis. Duplr dety quod legibz sanita e. 2.
quod equu vel apiate e, sicut iniustus duplr
quoz dety. 1. qz qz a legibz aliqd committit,
2. qz iniquus est, plus sibi de bonis fortuitis
vendicatio qz pars sit, & Iusta iustu duplr p
q legibz paret, 2. qui equus e, 1. no placit

Cupidu qz oportet
Conclusio 3. Iustitia duplex e; Generalis seu
regalis, cuius obam est iustu 1. no & particu
lari cuius obam e iustum 2. no acceptum.
Generalis qua qz iuste se hz circa bonum
coe principit vel reipublica, quod bonu
statu vocat bonu legitimu iustu & legale
reipote, quod leges picipue mte idant cum boni
mi cois gra sanciantur atqz adeo huius iustitia
na

via magna erit si se bonu coe pcurare,
 neglecto proprio comodo & uacuatione uirtutum
 uirtutes ubi opererit eo destinare ut V. G.
 confirmare dicitur ad pericula fortiores reipub.
 subeunda q̄ alioquin e uirtus fortitudinis.
conclusio 4. Iustitia generalis & uirtutum cum pro
stantiss & splendens: ut neq; hepperg nec leifer
 tam admirabiles ee uirtutes. & in qua ~~est~~ ~~est~~
 res ois uirtutes suo ambitu amplectitur & in
 uirtutibus circa eam uirtutem obita. eam h̄
 in bonu coe dirigendo, tunc q̄ usus seu
 aut in p̄sentia illius e perissimus & difficilissimus
 e. perissimus q̄dem, q̄a nonn̄ possessorem
 suam perit & sperantem. Verum eam fr̄at
 ut i. q̄o cu uirtutibus fr̄at̄ sentiant,
difficilissimus uero q̄a neglectis p̄uicatis com̄
 modis bonum coe pcurare res e ualde
 difficilis. Confirmatur ex dicto Bianchi
magistratus uirtutem declarabit. ostendit
 uero an uir bonus sit. Nam quo ampliatem
 campum uirtutis erga alios exercenda h̄nt
 i. q̄a sit in magistratu, eo melius ut facilius
 quō uiri boni sint cognoscitur, utrum uis p̄u
 uatis comodis uia anteponant.

Dubium

siue Iustitia Legalis ab alijs uirtu
 tibus specie distincta.

id De affirmatiue. r̄ac. Na e uirtus ab alijs p̄u
 tem̄ta in c. x. q̄ dicitur peculiaris laus & diffi
 cultas reperitur colligitur ex c. 6. l. 2. d. 1.
 cor. sed in dicto uirtute Legalis reperitur
 peculiaris laus & difficultas. s̄ est h̄c. c. 1. id
Iustitia Legalis e uirtus ab alijs spe distincta.
Contra a p̄uicis. sicut obedientia h̄ r̄ac̄ ma
 sit uirtus generalis cum dicitur in māa om̄ uir
 tutem t̄n e uirtus specialis ab alijs distincta q̄a
 in māa uirtutum om̄ nō nisi sub peculiaris
 quadam

Dubium primum

Quod sit obum iustitiae particularis.
Responsum iustitia est iustitia & aequa quod est
appropinquatio ut & amputatioem ultimae syllabae
Ius est, ubi observandum. Iustum dicitur sum
pro eo quod est iustitia gloriolam qua rati
idem est quod honestum, sic de qua virtutis de
iustitia i. pro alteri eo quod debitum est.
Hos accipimus iustum i. mo. observandum 2.
hoc debitum dicitur in lege & morale
legale est ad quod reddendum ex iustitia asseritur,
non ad eo ut alter iure exigere hitemus nobis
eo nunc si opus sit potest intendere, Moralis
est quod ex quadam honestate movetur debetur
ut largiri & elemosinam, obsequium sperare amicum,
maiores natum verumque. Hos ad debitum seu
iustum legale dicitur obum iustitiae est.
Observandum 3. debitum istud legale vocari aliis
mediam & aequale, tum quia in illis aequale,
talem quandam constituit, Inter quos iustitia
intercedit, tum quia est medium inter
excessum & defectum in materia iustitiae. id est
Si ex duobus quorum quisque habeat quinquaginta
vna alteri eripiantur & addatur alteri & sic
vna habeat sex altera vero quatuor, iustitia
manet, et si sex habeat detrahatur unum & da-
re alteri, ut sic uterque & corrigatur ad me-
dium inter sex & quatuor quod est quinquaginta.
sicut e conversario cum patet iniquitas quae
erit cum mediam ut aequitas illa violatur,
ut cum detrahendo vel non dando alteri, plus
sibi a magis alteri tribuit quod debet.

Dubium secundum

DUBIUM SECUNDUM.

Quare vocetur medium rei
& non rationis.

Ratio dubitatoris e: quia vis e ad id iudicium me
in aliis mediis seu aequitate quanda e
situore inter excessu & defectu in mai in
qu ipse vult videri ut p; ob c. b. l. i. r. d. h. c.
in medium qdem cetera vult ut uti necesse
soler medium rationis, Mediu a Justitia medi
um rei. In medium rei seu ex naa rei nihil
e aliud q; quaedam aequalitas rei vel psona
extensiva ad rem ut psona aliq; quale me
dium sola iustia sibi vindicat in n. iustia
dari potest qm q; alteri est no plus minor
ut atq; ita inter hoies aequalitatem quanda
spituit q; tm dema existit cum nullg ultra
a citra id qd san e obtinet. Medium a rai
tionis seu spota nri nil e aliud q; qdam ppro
tio vel commensuratio q; hie abum cum
ipsa rante. Tale mediu spituit ceteru vni
tutes morales v. g. mediu epantive e tm aliq
et portionis sumere quam pferatis ob c. d. r.
stantis aliuq; quoniam ee recta rai iudicau
217.

DUBIUM TERTIUM.

Quod sit obdm Justitiae formale
& materiale.

Notandum. in obdm particularis iustia posse
pferari 3^m 1^m sibi vel illi in qas ut alter 1.
vel nos ius ut ut honores, pecunie &c. 2^m 2.
2^m rationes obdm qbz vel nobis ipsis vel alteri
tm de ipsis bonis qm univrsam quam ut 2^m q;
obdm 3^m e rai iustia seu aequalitatis quae
in huiusmodi rationib; repetitur q; res ee obdm 3.
iustitia mate remofum ut honos vero q;
vernas

cor nas exprimū, rōem demissius ut equali,
tatis, obitū formale sicut n: obitū formi
male virtutū aliarū, & bonitas moralis q
in delis māalibz singularitō mētū rēpū
tūe, qea quāqz iustitē obitū formale bñt
bonitas peculiaris q in eis obitū māalē cernit
tur. porro hanc iustitē bonitatem, pprio
nōie equalitatem vel iustitiam a' aequale
māalē pāng.

DE VITIIS QUARTUM

De vitio

Quare iustitia de usari circa pa
siones & nō circa passiones.

Affirmat hoc textus atqz exprimat partim l. s. c.
30. 4. partim c. 6. l. 2. ubi dicitur ceteras
virtutes morales usari circa passiones. P.

1. no ē hanc eam quod in iustitia dicitur
et dicitur q sunt vera rationes hūane,
alio a virtutes excitatio possunt passio,
ne alijs honestam. 1. Vitiū in appetitū
sensitivo recta rōi q pertinetur, hanc
n. sunt abs virtutibz moralibz cōia.

2. P. 2. iustitiam usari circa rationes. 1. tales
rationes, q p se primo ad alterius bonū
ordinantur, vel quibz hō bene erga alteri
rum afficitur, ceterae a virtutes de
usari circa passiones, hoc ē, circa tales de
rationes quibz hō p m se bene afficitur,
q rationes solent appellari passiones, non
quod simp sicut vere passiones sicut dicit
appetitū sensitivū, sed qa hō maior ex
parte difficultas bene recte opandi in istis
rationibz, dicitur ex affectibz seu passionibz
non bene opōditū, nō qa sicut qdam vitiū
in sum istis vitiū ē recte opōditū passio
nes, ut recte rationi obediunt.

Capit 3.

i. eadem mediana nites se proportionate habent,
 ita e mediana p[ro]p[or]tionalitate, id est
 & p[ro]p[or]tione distributiva per. De nites. ga
 in supra distributiva q[ue] e nites d[icitu]r mi
 nime res & duas p[ro]p[or]tione se h[ab]et p[ro]p[or]tione
 ad p[ro]p[or]tione, ita se d[icitu]r habere res q[ue] d[icitu]r
 vni p[ro]p[or]tione ad rem q[ue] datur alterius or
 antior p[ro]p[or]tione & intentiones. De p[ro]p[or]tione
 oes id d[icitu]r iustum quod unicuique p[ro]p[or]tione
 nitate sua tribuitur, ergo iusta d[icitu]r
 datur e mediana p[ro]p[or]tionalitate
conclusio 3. Iustum h[ab]et mediana distributiva
 ita e p[ro]p[or]tionalitate q[ue]o metrica
 observand[um] p[ro]p[or]tionalitate e duplici,
 Arithmetica & Geometrica.

Arithmetica dicitur in istis magnitudinibus
 & numeris, q[ue] eadem quantitate excedit &
 vbi superantur tales sunt hi numeri. 1. 4. 6. 8.
 Geometrica v[er]o in istis numeris. v[er]o q[ue] no eade
 sed simili quantitate excedunt & superantur
 tales sunt hi. 2. 4. 8. 16. Ita n[on] superat
 primam binario, tertio p[ro]p[or]tione quaternario,
 simili in similitudine p[ro]p[or]tione primam, tertio p[ro]p[or]tione
 & quarto tertium superat, dupla v[er]o
observand[um] 2. p[ro]p[or]tionalitatem Geometricam
 eadem v[er]o & Arithmetica e duplici.
Conclusio 4. De p[ro]p[or]tione. Continuat[ur] h[oc]
 vni numeris bis sumitur ut fieri se h[ab]et
 duo ad 4 & 4 ad 8. Diferentia p[ro]p[or]tione nullat
 numeris bis sumitur, ut fieri se h[ab]et duo ad
 4. 7. 6. ad 12. Ita jam conclusio. Ca
 in ista distributiva q[ue] p[ro]p[or]tione dignitate e
 vni p[ro]p[or]tione ad dignitatem alterius, eadem
 e debet p[ro]p[or]tione p[ro]p[or]tione vni ad alterius.
 Ita ut si vni datur 6. p[ro]p[or]tione duplo digniori
 datur 12. sed h[oc] p[ro]p[or]tionalitas q[ue]o
 metrica ergo.
 Conclusio 4.

Conclusio 4. Inter proportionalitas non dicitur esse quod
 una sed discreta. ~~est~~ - Et haec minime sustinetur
 nisi si quidem nulla sit accipitur, dua res spon-
 tes dua inter sponas proportionaliter dividende
 non est quoniam sed discreta proportionalitas.
Conclusio 5. Iniquitas in hoc genere quod dicitur
 haec proportionalitas violatur.

CAPUT CLAVIUM.

DE Iudice Conmutatis.

Notandum. Iniquitas quod dicitur est quod dicitur
 se se sit in quod dicitur iniquitas et quod dicitur
 dicitur.

Conclusio 1. Iniquitas seu mediocris in iustitia quod
 est iniquitas non est geometrica sed arithmetica.
Notandum. haec non dicitur esse spona cum spona
 sed iniquitas cum re. Notandum. in spona ut
 mendicantia, si res valeat 6. dicitur tantum
 vendatur 4. non maiori spona. ad quod dicitur
 spona aequalitatem arithmetica, ut quod
 inter spona 4. et spona 6. spona inter plus
 et minus.

Conclusio 2. Cum dicitur de iusto hoc quod
 dicitur ad iudicium quod dicitur et dicitur
 ad iustitiam quod dicitur iustitiam, est in iustitia
 mediator iustitiae quod dicitur ex lege quod dicitur
 quod iustitiam et aqua erit, dicitur. et est
 plus sit in auferet alterius ad iustitiam
 quod dicitur ad iustitiam quod dicitur quod dicitur.

Dicitur

Notandum quod dicitur iniquitas et discreta
 dicitur iniquitas iustitiam spona

De discreta spona. se se dicitur obito formalis
 nam dicitur iniquitas obito formalis est mediocris
 inter excessum et defectum spona proportionalis
 talem geometricam. obito. Notandum. iniquitas
 est mediocris inter excessum et defectum spona

secundum

Conclusio 3. Injustitia e mediocritas quoniam inter
agere sibi iniuriam. pro quia Esari ni me
dō e sibi iustitias eōe, q̄ nō eōs eodem mō pe
sentit. Injustia n: nō Esari inter duo vitia
extrema, iniuriam opposita, uti plerūq̄ alia
virtutes, sed inter iniuriam agere, q̄ dicitur vitium e. q̄
iniuriam pati, quod potius peria q̄ peccatum e.

Boni malo,
& mali bono
gratiam.
e. f. m. 5.

Conclusio 4. Injustitia e haec quo sunt electio,
nem operum iniuste, vel ni excessu vel ni defectu,
tū, q̄n exprobr, ut cum nobis plus de bonis vel
commodis, ni uno de malis vel molestis tribuimus.
nō e iniuriam facere, ni defectu cuius plus de
malis, & minus de bonis habemus, q̄ dicitur iniuria pati.

In officio. Iniuria pati sibi nō iniuriare, tū
iniuriam eōi, cum vel ad vindictam sumenda,
vel ad damnum repetendum iure adstringimur,
ut si magistratus eos punire, vel tutor p̄
p̄lio damnum illarū repetere negligat, iniustitia
committerent.

CAPUT SECTUM.

inter duas personas intercedat
vera iustitia

Conclusio. Iustitia e inter eos qui in vita quadam
societate eī equalit̄ libertate dū vlt e sibi,
dent iura, q̄ eō ponitur lex inter quos e vita
societas hōi & eō vniq̄ reipub: ut inter cives,
vel rae patri ut inter mercatores, vniq̄ ni
ter his intercedit iustitia. pro consequenter
q̄a lex e diuinitatio iuris & iustitiae, vnde in
fextis, Magistratus huius iuris conservatore
p̄m rae nō nō sūt affectu dominari debere
neq̄ de p̄p̄ria utilitate laborare, sed si bene
rem gerat, honore raeq̄ mercede sua eē gredon
Injustitia inter patrem & filium, dicitur hōi
virum & uxorem, nō iniuriare p̄p̄ria dicitur
iniuriam nō q̄a iniuria iustis e alterum, sed
haec e

hac ad scripturam, filij nre pars patris & fer-
us possessio dicitur. Et haec iustitia proprie dicitur
Et nitor aequalis in libertate, ut si unus alio
ei subiectus non sit, quod hu non glugit, quod
iustitia q nitor nre & uxorem intercedit,
magis ad proprie dicitur addat, minus n: e
iustis viro ni uxorem q sit pater in filio & dno in seruo.
Ex hoc capite colligit, neq iustitia legalon
de proprie dicitur iustitiam, q iustitia proprie
dicitur de nitor aequalis, quod est qd totus
& q nre sit filij proprie & no tantu pars a
aliquid ex bonis alterius, sed totas & privatus q
libet no pte huius de aequalis cum privatus
qd sit nre pars totalis, Ergo iustitia le-
galis q nitor constantem & privatum gentilet
intercedit, no e iustitia proprie dicitur.

CAPITULUM SEPTIMUM.

Quotuplex sit ius seu iustia poli-
ticum seu civile quod est ius
iure obiectum.

Ius civile e duplex: Naturale & legale; ubi
asserunt: civile tam late pmi ut spectatur ad
id, quo civis sub magistratu regitur, qd
vis juris appli a iure sumant, quod n: iudici-
cunt civile, Aster legale appellat.

Ius naturale, quod ubiqs fer apud oes hoies con-
dem tum habet, sz induendi hoies ad bonu
ut non ee turbandu. sub huc comprehendi-
tus Genium, qd coi gentiu consensu huius
valde ad human societatem oportet
viam suam obtinuit, ut legator no ee aistan-
dot.

Legale e quod em a gntitudine hoim vim ht.
seu ut ait Aster, quod anteqs lex posita e
pari rofert, hoc vel illo mo fiat, postqz re-
posita e plurimx refert.

Species: nil qd natle e mutatur, sed oia iusta
mutantur, natu igr iustum e naturale.

Pr. 1. negando maiorem. qd nate e, ut maiores
debetra sit fortior iuris. qd dicitur factu e, ut ius
q sinistra pro dextera utitur. Pr. 2. negando
maiorē. qdam n: iusta sut ppetua apud hoies
sanos & sicuti iudicij.

Quare si potest aliqd ius nate mutari, scilicet
id quod iure nate sancitum e violari, et n: ius
nate, ut furtum no qmittatur: at ni extor,
na retale furari licet, uti quod nate lege
sancitum e, violari pot, qd Hugo sicoregi,
tra nate ius & legem aliqd facere, pmo n: ex
vrema veritate, aut ipse aliqd ad altero nate po
e furari, qd alter eij reg, q extreme iudij,
genti noia e, non e dnt propriis, sed utiqs
res ita vis e.

Capit. 1. Et alit.

Ex quo qd iusto vel iniusto
ius aliqis vel iniustus
denominetur.

Conclusio. 1. pot aliqis opus iustum aliqod vel
iniustum facere, ut tñ no dicatur agere ius,
se' vel iniuste, si v. g. no sponte' agat. pmo
ad sponte' agendū regr, ut pot' em no age,
re, ut sciat quid faciat circa quid & ceteris
circumstantias. Deniqs ut id sciat p se nra
q accidit, ut siq sciat se peccare hominem
ignora n: cum e' p'ram suu, dicitur per
audens tm scire ee p'ram.

Conclusio. 2. pot qd iniuste ut iniuste' agere ut
in nondit denominandus iniuste' ut iniuste'.
nam siq v. g. ex ira alteri noceat, iniuria
illi qdem inferat, iniuste' qd faciet, iniuste' ut
no dicatur, nisi qd e' qd habita deliberatione
& mora electione seu malitia peccabit, vel
quod idem e' ex habitu iniustitie p multo t'ito
corroforato, antequam no solet qd ex vera ma,
litiā sine impulsu irae a' alicuius alterius passio
nis male' opari inemo n: repente' fit peccat.

Conclusio. 3.

Conclusio. 3. Veriora in voluntate quodam sunt
venia, dignior qd ex mora ignorantia fit, eug
mitiori dolorem adferunt, ut c. i. l. 8. explicata
Joles, quodam non sunt venia digna, qas v3
no fauung ex mora ignorantia sed pte ioro,
rantes, tales sunt qd ex ira, a alio affectu no
niali gemanunt, cum qdñ ignorantia aliqua
coniuncta e, id est ex affectu no nali, nam
qd pte a pte noñdū qd pte, ex nali
affectu, q in ty sine pte no Efaciūt, venia
dignū e.

CAPVT DECVIII.

Soluntur tres qstiones de tria
adiuncta. Corollaria deducuntur.

Prima qstio.

An volenti fiat in iniuria

Volens nemo patitur non a formalē iniuriam,
sed volenti no fit formā iniuria. Pr. nemo
id vult qd sit no eo bonū, sed q iniuria
patitur sit no de bonū. Pr. no volens patitur
hūc rōj addū nonnulli subtiliorem aliam
obtinē iustā e equalitas unig ex alio uoluntariā
e. equalitas qdum de rōe iustie pūse qd iustū
itia e, voluntariā u: qd e vltus moralis
ergo obtinē iniustā e inaequalitas, violans
equalitatem unig ex altero uoluntariā. sed hūc
iniuriam patitur volens. Pr. iniur. si uol.
lens patitur hūc qmōd inaequalitate p aliter no
pōt intelligi, qd quōd volē sit de bonis de
vlti ab altero, qd p ea. Pr. non coram,
si inaequalitatem, sed qd vult sit de bonis de
hi definit velle equalitatem. Pr. Inaequali
tas illa n violat equalitate uoluntariā de
qñde nec erit hūc aliqua iniuria. qd est hūc.

de traci

DUBIUM.

Quae sint partes Iustitiae tum
Integralis, tum potentiales.

Notandum. Partes Integrales Iustitiae eas dicuntur,
sive quo implicitae ipsa effectus atque in integer
operari non possunt. Potentiales uero Iustitiae partes
tas dicuntur virtutes quaedam, quae tametsi cum
implicita essentia habeant, totam in eis
rationem & essentiam perfecte non participat.

Conclusio. 1. Partes Integrales Iustitiae sunt
duae, facere bonum. 1. debitum ex ius-
titia generali vel particulari, & declina-
re a malo, quod huiusmodi debito opposi-
tum est, quod non in aliis virtutibus, partes
integrales sunt facere bonum in sua illius,
& ab opposito malo declinare.

Conclusio. 2. Potentiales Iustitiae partes, sunt vir-
tutes illae, quae sunt ad alterum, in vel per
seam aequalitatem non operantur, ut Religio,
fides pietas, obsequantia, vel aequalitatem
quodam operantur, sed ex debito morali potius
quod lesit, ut gratitudo, amicitia, liberalitas
has &c.

Religio, qua revere affilimur ad colendum
Deum. Pietas, qua sanguine coniunctis
& patriis. Obsequantia, qua dignitate
praesentibus. Gratitudo, qua bene meri-
tis, honorem officiiq; deferimus.

FINIS LIBRI QUINTI.

SEQUITUR

IN ORDINE LIBER SEXTUS.

NECESSARIORUM

LIBRI ARGUMENTVM.

HOC LIBRO

CAPUT SECVNDVM

De hinc humanarum actionum
Principia

Notandum: actionem humanam esse, quae ab libere niter,
veniente eorum ipse libere exercetur.

Conclusio: Secunda quae non est etiam appetitus sensitivus
intelligitur. Nullius actionis liberae & humanae
principium est; Secunda causae liberae, quae sensus
posita sunt, hinc actiones liberae, sed non hinc.

Conclusio: Principia actionis liberae sunt intellectus,
liberitas & appetitus intellectualis sicut voluntas.
Intellectus dem divergendo, voluntas vi: exsequendo
quod non, intellectus amplectendo ut fugiendum
dicat, quod ipsum intellectus naturalis fugit vel am,
plectitur, unde inferitur actionem humanam
nuncquid esse bonam & desiderabilem, nisi et iudicium
ratio sit verum & voluntas recta. Quae cum vero
ratio iudicium concordant, atque ob eam eam
electio, quae niter actiones humanas Principia est, de
vel appetitus intellectualis, vel intellectus appen
ditus. quae ut ratio recta tam, quae rectus appen
ditus ad eam sunt veritas.

Conclusio: Cum intellatum dicimus esse humanam
cum actionem principium. practicum intelligi,
magis non speculativum, sed ut uterque intellectus
circa verum est, speculativus in verum
supto considerat, & in sola veritate acquiescit,
Practicus a verum considerat, ut cum appetitus ipse
to appetat, atque ipse ipse est actionem humanam
naturae principium.

Conclusio: Alii demum habitus ambambus
ad partem mixtos sunt, & efficiunt, ut ille
verum non sibi accomodato enuncietur. Specu
latus simpliter, practicus ut fugiendo
vel amplectendum.

CAPUT TERTIUM

CAPVT TERTIVM.

DE SCIENTIA.

Conclusio. 1. virtutes intellectus, qbz aig nra qd
firmam, negandam, veritatem non pual,
sicam, qd speculatiua dno qd nra qd s.
Scientia, habita pñ habitus primorum
principioru, sapientia, ars, prudētia.

Notae. opioe dno omni veritate opoz, obiectio st-lic
mur, qd pñ plures virtutes intellectus;
opioe st-lic: opioe non determinat
meditare ad veru, fieri n: pot refutat,
suo pñ suam specificam, opioe in,
differeus e, si ad veru e ad falsu esse,
sum.

Conclusio. 2. Scientia e habitus demon-
stratus, cognitione rei notae, qd se,
aliter hie no pot, ex ipsis rei principijs
produci.

Conclusio. 3. Scientia qdam scientie spe-
culatiua e, ut doctori ac discipulo,
non qd omnia alia doceri ac disci possit,
sed qd scientia speculatiua inter ea,
terra qd discitur ac docetur, id hie opioe,
mā qdam rae, et n: pōndat op-
nis principijs, declaratis principijs
q e optima via discendi & docendi,
facile percipitur. Scientia principia
Scientiaru, no p fūllo qm su p d n
inditionem, cum remota sit, explicatur;
no d pcom q. i. poster. c. 1.

CAPVT QVARTVM.

DE ARTE.

Conclusio. 1. Art e habitus in vora rae
effecting, q e habitus circa effectiones
occupatus, qo d p pñmur ad bene rae,
cinandū & pñpendū, quomo artificia,
su aliqua opalis rae exerceri debeat.
conclusio. 2.

Conclusio 2. Arx no gliderat aliqd
notium & de no strabus, sed cotinens,
quod ex solis principis naturalibus no
fit, sed ens se artificiale & able &
machinatione artificis productum: vel
ut ait Aristes, cuius principiu e in sola
efficiente. & artificis v3 indistincta
& molitione q3 uel p[er] morte
inuenit, uel ab alijs dedit.

Capitulum VII
De Prudentia

Conclusio 1. Prudentia e habitus cu vera
rae debitas, circa ea q3 h[ab]ent vel bona ut
mala sunt. 1. q3 habitus, quod disponitur
ad bene racionand[um] & p[er]cipiend[um] de
actionib[us] q[ui]b[us]q[ue] ad vitam, bene beateq[ue]
inclinanda gduent. q3 s[ic] e[st] q[ui] h[ab]et
re exordiatos, prudentes appellat[ur] con-
seruans. 2. Optima temperantia d[icitur]
de gferuatibus prudentia, q[ui]d p[er] h[ab]it[um]
no in rebus referunt, q[ui]te racione
tia r[ati]o illam g[er]uacione & iudiciu
pturbari solat.

1. affectu

E neq[ue] m[er]e.

Conclusio 2. Differt a scientia, q[ui]d
h[ab]et circa noia referunt, prudentia
circa contingentia, ab act[us], q[ui]d h[ab]et
circa factiones, prudentia uero raciones
decepturi, prudentia noia referunt p[er]
tutu moralium societatem, p[er] q[ui] q[ui]
spicere de reb[us] agendis, iudiciu p[er]
nunciare no pot[est], sine u[er]o u[er]ba p[er]
non regat, p[er] n[on] q[ui] artifice q[ui] h[ab]et
no s[ic] u[er]o bono, prudentia u[er]o u[er]o
bono nullge, p[er] h[ab]it[um] u[er]o u[er]o u[er]o
arte peccat, ming vituperari eo qui
notens peccat, q[ui] ille p[er] h[ab]it[um] u[er]o
h[ab]et u[er]o u[er]o, h[ab]et u[er]o u[er]o u[er]o u[er]o
e. At ni prudentia sicut ni alijs h[ab]it[us]
trib[us] moralib[us], q[ui] p[er] h[ab]it[um] u[er]o u[er]o

e

Et demum ab opinione differt, quod haec
in potentia rectitudine est. pruden-
tia est uoluntas, quod id est obliuisci pos-
simus, non huius.

CAPIT. SEXTUM.
DE INTELECTU.

Conclusio. Intellectus seu habitus primorum prin-
cipiorum est, quo operantur primis, & per se
notis principijs sic aptum.

CAPIT. SEPTIMUM.
DE SAPIENTIA.

Conclusio. Sapiencia dicitur duplex, i. pro
summa exiguitate artis perfectio & exce-
lencia, sic sapientis statuarii diuini, et
in arte excolit, et pro scientia om-
nium rerum principia, causae primas com-
prehendens.

Conclusio. Sapiencia videtur ceteras
virtutes intellectus potantissimam esse, et quod dis-
tur aua res operantur est, et diuinas. et quod
videtur prudentia excolere, notum ex-
celit. nam in libitu prudentia vel
obtem, quod est homo, minus sit perfectum, quod
est sapientia, et sunt res in corruptibili-
bus et diuina, et in prudentia aliter atque
aliter se beat, et negotiorum et diligentia,
et cautela. sapientia est uno eodem genere,
non est dubium, quod sapientia perfectior sit.

Observandum. Et in hoc capite Arator dicit, sapi-
entiam non in conclusionibus comoscere, verum
in principijs, non hoc ita intelligendum est,
quasi prima et immediata principia et
causam comoscatur, id nisi fieri nequit, sed quod
per negotios proponeat. observandum est.

Observandum 2. ex hoc capite nonnullos collige
re, quod ad eundem habitum pertinet cognoscere
conclusiones & principia, quibus illae
conclusiones firmantur, quod in intellectu
est, non de immediatis & primis principis
& habitum principiorum cognoscitur,
sed de mediatis, quae in eodem scientia de
monstrari possunt, sicut nudi in geometria
apud euclidem elementis, sunt oes propositio-
nes priores illae, ex quibus posteriores demon-
strari solent.

De Virtutibus intellectus.

quaestio prima.

De virtutibus intellectus

in genere.

Articulus primus.

Quod intellectus nove virtutes

in intellectu.

¶ Hic virtutes intellectus accipere nos ha-
bitum, quod principium intellectus perficit, ad cog-
nitionem veritatis alicuius entis realis. pro
explicatio, notandum 2.

Virtutem cuius rei id dicitur, quod eam per-
ficere, optimam disponit, ad id ad quod dicitur, pro
quod non sua instituta est. hoc nunc optimam
seu finem illius, Ita Aristoteles 7. physiorum
cap. 1. ubi dicitur, virtutem esse dispositionem
speciem ad optimum, id quod rem quaeque perficit
ad optimum seu ad id efficiendum, pro quod rem sua
instituta est.

¶ Intellus nunc sua instituta est,
ad cognitionem veritatis entis realis, seu eius,
quod vere esse proprie est ens, non ad cog-
nitionem entis rationis, quod quae similitudine
in se, atque univocam non dicitur, non potest ad
eius cognitionem, tanquam ad aliquid optimum
intellectus nunc sua instituta est.

¶ Notandum 3. quod virtutem non potest dici per-
fectam, optimam dispositam, ad cognitionem
entis realis, quod dicitur ad optimum est in,

virtutem

Instrumentum seu habitum instrumentarium. talent id ad cognitionem rerum realium, non potest
aparte disponit, sed tunc instrumentarie, sic Simile
est n. de non de effectibus cythararum, quod
habet instrumentum ut cythara optimis ad opus, nam tenetur
ut tenet, Ita ut de ille nihil ad cog- ad impossibile
nitionem facere dispositus, quod tunc habet in
strumentum cognitionis ut instrumentarium
habitum. Ex dictis sequitur 1. ratio nos in initio

descripsit virtutem intellectus, sequitur 2. si quis
habitus intellectum principium disponat, ad cog- 2.
nitionem rerum realium duntaxat, non est
exister virtutes, enumerandum nihil, 3.
sequitur 3. neque enim habitum dignum consecutione
virtutis intellectus, quod ad cognitionem eodem enim
est realium, sed instrumentarie tunc intellectus,
lectus disponit, unde sequitur 4. ratio nos aliter 4.
philosophos est de natura logica, quod eam
in numero virtutum nihil, exclusivum,
ipsa enim principium intellectum disponit, ad cog-
nitionem rerum obiecti duntaxat, quod
est ex ratio, ad cognitionem rerum. Ex tunc realium
C. quod scientiam alius cognitionem propria est dis-
ponit tunc instrumentarie, nam principium
ad eam disponere, propria est aliam suam,
tunc, sequitur 5. neque logica est scientia, 5.
neque artem, sed enim logica non querit virtutem,
est nihil, quod est genus, neque scientia, neque
ars querent, quod sunt virtutes speciales.

ATTENTUS S. S.

Homo virtus intellectus dixit
possit.

Notandum 1. quod quilibet intellectus cognoscit, vel est
conclusiones, vel principia, ex quibus conclusiones
deducuntur.
Notandum 2. In cognitione duplici est status
intellectus proprium, ut n. cognoscit tunc,
ut

colligimus neque esse divisionem in membra
opposita, nam sapientia e species qdam
scientia qe metaphysica alij appellat
non pot igit esse membru scientie opposi
tum, quare divisio ista, no tam est
divisio, qe quada om spe uera pirta,
tu intellectus ex numeratio.

Quare. An divisiones duae a us,
bis ad huc sint quae in spes. p. p. p.
sed potij analogi in membra analon
gata secundum oppositorem

obiectio.

Quaestio IIIA.
DE VIRTUTIBUS PRACTICIS
In Genere

Articulus Primus
Quare virtutes Practicae
Dicantur, versari circa
res contingentes.

Notandum. qd finem scientiae speculativae ee
veritatem tm, hta ut in ea sola intellectu cog,
scat, finem u: practicae ee opus, qu veritate
consideratam ordinat ulteriq in operationem
tu nqz finem, quare cu ma circa quam
operatur scientia, deat ee finis scientiae qpor,
tionata. C. aliis no n: cet idonea ma d.
notio ma scientiae practicae, deat ee res,
q a nobis fieri pot, ma u: scientiae spe,
culativa, deat ee res, q a nobis fieri non
pot, qd n: res fieri pot a nobis no sistit
in sola veritate illaru reru veritatis cog,
nitione, sed veritate cognita ad opandu
applicand, tum qd in illis qfel nqz e
quatio, qe cognitio, tum qd in illis cu intellectu
n: non inueniat, cam veritatis ordinem
e necessitem, q suptr oem felicitatem
conduat, quo ad sola cognitionem repudi,
antur ab intellectu, sed eo tm fine id,
debetur, ut melij fieri possint, si

Si a res non pot fieri a nobis, quia tu vita,
non cognitam non possumus ad aliquid exan,
dam applicare, quod si sicut debent in
sola ipsa virtute.

Notandum 2. Ea de a nobis fieri, quorum nos
sumus principium & causa, non modo naturaliter, quod
sed non habet, hoc est, si consultationem gan,
dam, & applicationem medicorum adferre, &
nutritio, visio, & similes quod nates, si
unt dem ab hominibus, quia tu non sunt ab hominibus
non habent quod nates, hoc est, si consultationem &
applicationem medicorum, sed sunt ab hominibus non
naturaliter, quod nates, quod nates non de fieri a nobis
quod nos sumus causa quodam distincta a natura,
Contra u: edificatio scriptura & alia huiusmodi,
de fieri a nobis & non a natura, quia eorum
nos sumus causa, quod nos sumus causa quodam
distincta a natura, ea non agimus si consultationem,
dem quendam & applicationem medicorum ad
firmam.

contraria causa
intra se
est.

Notandum 3. haec quod sunt a nobis, non habent
aliquid esse in re naturali, hoc est non sunt extra
natura, habentia suas proprias causas & proprie,
tales, quia nos quod nates non operamur, non
sumus auctor et alicuius rei nates, sed omnino
in natura, causa est deus & natura, quod si la,
nitas de fieri a medico, & palli artificis
quodam in fornacibus excludatur ex quibus
& aurum de fieri ad archimedis, quod oia sunt
extra naturalia, quod tu nobis non officit, quia me,
die excluditur puerorum & archimedis, quod se
tu applicat aurum passivum, cum debita propor,
tione & modo, ex qua applicatione postea nat,
atur effectus nates, sed per causas nates pro,
ducti, quia non applicatio, quod per se ab ipsis fit,
non est aliquid in re, nec proprie habet
aliquid esse in natura, sed est res pendens a natura,
tu, & hanc quod nates in re & reperiatur.

Notandum 4

dentia operatio per se hōiem p̄ficiat, atq̄ ita
p̄ se loquendo, non ordinetur ad aliquid op̄
tra ipsam rationem. Ad 2um. Quāvis p̄
facere syllogismos & demonstrationes, nō ē
op̄ie parit̄ sed cognoscere, si p̄tetur is, q̄ p̄m̄
tipaliter p̄ cognoscere & demonstrationes efficiē
nam demonstrationes. v. c. q̄ sicut nō p̄m̄
sien, nō aliud p̄t q̄ speculatio atq̄ actus
scientia p̄p̄sice, q̄ autē nō sunt op̄ie p̄te
propes ut op̄ades, p̄p̄is n. de qua hīc loq̄
m̄t̄ nō ē cognitio, sed supponit cognitione
tant̄ regulam. Si a p̄tetur logica, nō ē
mentarie adiuuant̄ intellectū nō huiusmodi
cognitionibus vel speculationibus, sicut p̄t
syllogis nō dici op̄us aliquid ar̄tificiatū p̄ simi
litudinē, ita q̄ ipsa op̄tetur syllogismi, no
cari p̄t factio quādam p̄ similitudinē,
revera n. ar̄ illa deficit, tūm ex parte p̄m̄,
cipii op̄andi nimirū logica, q̄ nō ē ar̄ifici,
rellecta hūc op̄iam op̄em, sed ē instrumentū
cognitionis, q̄ cognitio fit ab alio scientis,
& nō ab ipsa logica, tūm ex parte finis, q̄
cognitio ē finis logica, & nō res aliqua exter
na, quare constructio syllogismi, similitu
dinaria quādam erit, quāquāt̄ alibi ex
plūm̄ ē, ad cognitionem potius a specul
ationem connotanda sit, p̄ nō p̄xim.
Ad 3um. v. c. Ar̄ithmetica p̄ctica & Geom
etrica p̄ctica op̄ades artificiales ēē, & q̄
ordinat̄ aliorū op̄is exercit̄, quare p̄t̄ fac
tiones op̄ie dicit̄, earūq̄ habitus, sūt
artes op̄ie dicit̄.
Ad 4um. Saxitis sūt applicatio diuicorū &
passionū ex qua fit saxitas in medicina ē
factio, & consequēter medicina ē op̄ie ars,
ita sicut artificiatas p̄ se applicat lapides,
ita & ita, op̄ q̄ remdē applicatē resultat.
talit̄

per regis coronam monarchica i. legis
lares. i. architectica

DICTER vulgo ii prudentes dicitur sua bene
curare possunt, ii a se ad resp. se specto
v. dicitur negotio sine TOAUTIA ii sola
i. solitaria monarchica de prudentia, de h. h. h. h. h.
interim cruceam de. i. ha nemo suage,
re pat. sine rei familiaris, resp. p. cura.
ii. Idemum prudentes p. se de h. h. h. h. h.
q. nosit res singulas ad h. h. h. h. h. h. h.
plurimae. de h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
privata sed et in publicis, ergo prudentes
ii e ea cognoscere. Obv. Maion. q. d. h. h. h.
juores vel p. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
thematij te quere. Prudentes & p. h. h. h.
sui te reserant, quod in his reserant
neq. singulari experientia, qu. h. h. h.
prop. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
ita. i. prudentis e. no errare in con.
sultate. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
non ea p. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
liam & resp. p. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
consequi. q. in v. h. h. h. h. h. h. h. h.

Tertia oppositio.

Prudentia non e scientia, ne intellectus
non fuerit, hac et in sola e universalis
prudentia e in circa extrema plurima
circa singularia, i. ideb' de extrema q. d.
descendentibus ad minoribus ultimo
extremo tunc accedunt, h. h. h. h. h. h. h.
h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
no p. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h. h.
na e ordine, priores sunt muscularibus.
Prudentia a circa extrema & prima
ad nos, i. circa termini non singulares.

CAPITULUM NOTIUM

De supbia seu bona
consultatione
Supbia non e scientia, no e bona con
scientia

~~icetatio, no opinio, no scientia, qd de gty~~
~~et scientia, de iur no consuetudinibus, et iur,~~
~~Juliano de iur, in qto e republia daga~~
~~huc non scientia. Hoc e bona consuetudo,~~
~~tu, de iur, An vob missio na e qd velox.~~
~~Supplicia, cum in iustione vob e iudica e.~~
~~Hoc opinio, qd q opinatur, quis dicit,~~
~~praxia et in iustione, se iam determina~~
~~vit qd consultat, no dum in vltis pariem.~~

2. Oppositio.

~~Supplicia e qd in dicitur do qd iusticia to,~~
~~non firent, p debita modis, iusticia de,~~
~~bit circa aduers, consuetudo, p a iust,~~
~~qdr supplicia, qua opposito sibi fine, hanc~~
~~vite id, consuetudo, bene dirigat. Ali,~~
~~vera p m evid. e bene consultat ad~~
~~fontem ultimum, particularis, qd iudic,~~
~~ordinatum ad finem vltimum.~~

CAPIT DE CTXVI
DE SYNESES.

Prima Propositio.

~~Synesis, ex opposita habendo, no idon~~
~~dic e, quod opinio vel scientia, neq vlla~~
~~e dno particularis scientia, no opinio vel~~
~~vlla scientia in gale, qd segredur ad~~
~~hanc hanc, cum nulla sit hanc aliqua~~
~~et scientia vel opinio hanc. Hanc~~
~~particularis scientia, qd ruzus parti,~~
~~cularis scientia obtem Synesi, tenet~~
~~ut ostendit Inductione, Dein qd nulla sci~~
~~entia e de iur de gty e dubitatio de gty,~~
~~tic, ut Synesis am e de iur, modi reig.~~
~~Ergo.~~

~~Prudentia e Synesis, qd idem ead e~~
~~opposita, no in dno idem sunt, qdr in~~
~~ga utraq, e hanc circa ea q sub consuetudo,~~
~~tionem, id est, qdr in ga prudentia~~
~~finis vltis ad sit agenda, qd non:~~
~~Synesis e qd iudicis qdam iudicandi,~~
~~bene~~

bené de iis q̄ a prudente proponitur &
mineruntur.

CAPIT. XI.

DE SENTENTIA SIVE

SENTENTIA SIVE GRAME ERCTI IUDICIUM
REGIS SIVE REGI. Pbr. ruzo bonu & equu
pleny dicere vni q̄ melius e ad ignoscere
dm. Pbr. dicere saleng equu & bonu
ee ita aliquid detur vni v. Cingrome.
q̄ sententia & Cingrome e rectum iudiciu
dm vni reg & boni. Pbr. cor leg. Ca ve
nia seu Cingrome e recta sententia iudiciu
vni aq̄ & boni.

2. Provisio.

Q̄s iudiciu habito, eodem p̄tinenti, sine
ad idem tendunt, q̄s i. q̄ e idem attri
butione. q̄a v. in i. p. m. Cingrome p̄t
& singularibus, q̄s e in fixe capitis
Artes, cum hi habito dicunt q̄s a dotes
seu un p̄tinent e usu prudentiu p̄t
riatis & opinioibus abq̄ demonstratione,
non magis parendo e q̄ ip̄is demostrea,
tionibus q̄ tales longa experientia, q̄s
oculu q̄enda q̄s e diti, q̄s facile q̄s e
possint vera apendariu principia.

CAPIT. XII.

Hoc capite vni proponitur dubia. quoru
duo p̄tinent hoc capite soluit tertiu sen
quenti.

Quaestio. 1.

Utrum sapia alius utilitatem
habet.

Q̄d m. pbr. significat prudentia vultus
q̄s e ad utilitatem humanam ut v
q̄s e. Pbr. Pbr. minor. Ca sapia m. pbr.
culatur ea, q̄s h̄o fit & felix, fit n.
h̄o felix & q̄s e virtutis, q̄s sapia n̄
q̄s e virtutis, ut p̄tinent primis vni p̄tinent

Bis

pijs intentia. Dubium 2.

Num ne prudentia sit
utilitas. quod non
fitatur.

Sine quo pot. ad exerceere bonas & honestas,
tas habet, in habitu nulla adfert utili-
litatem, at sine prudentia possumus.
ergo, ob minor. ut in operationibus a sani,
talibus fluentibus & spu medicina, ista se fit
ret in honestis virtutibus actionibus: spu
prudentia: at possumus mo sani sing,
sine artis medica habitu sanitatis op,
hinc exercere, ergo possumus etiam mo
prudentibus plurimum, sine prudentia vir-
tutibus quos edere & rationas exponere.

Dubium 3.

Utra nobilior sit sapientia
an prudentia. quod

Sapientia prope e. q. prudentia q. b.
Illa nobilior e q. magis agit et misert,
at prudentia magis agit & impat q. sapientia
ergo.

Conclusio 1. expectanda e et sapientia et pru-
dentia, tam si neutra q. d. g. officeret. q. b.
expectanda evitaret e discurrere pariter
pariter effectio. at, sapientia & prudentia
sunt discurrere pariter hinc effectio,
net, illa speculativa intellectus, hinc practi-
ca, ergo utraq. expectanda.

Conclusio 2. Sae utraq. virtus sua sit utilitate,
ad eorum opposita utramq. adet ut,
utramq. alio ad felicitatis speculatione
facere, et na pot. et no g. currere,
uti g. currit medicina ad sanitatem. i.
et in principio exercitum, sed uti sanitas
nihilum ut principium incernit. ergo
ga dis virtus, ut incernit principium sit se ad
felicitatem.

esari et triumphante
em dem iustit

foelicitatem. ad rationem & dubio allata se negat
in ratione quod de re virtutis virtutis virtutis
regit, et virtutem moralem & prudentiam
nam quodem ut nescit ut appe
rit in finem rectum, hoc est ut sit bona
falsitas iudicium & perceptio de re quod
ad finem. Abraham Minor incert
maior. eodem modo se habet se ira. Rad
se per se, ut sanitatis quodam, quod exspectat, habi
tu in medicina scientia quod dicitur in se, ut dicitur
sunt ipse quod exspectat, cum in ipsam virtutem
habet, et in prudentia caret, hoc impossibile
est, hoc ut ostendat artes, quod bat dem cept prude
ntia & virtutes morales, xeris in se de quo
us, et hoc quodem capite, nam quod prudentiam sine
virtute moralis est, Capite a sequitur, nam quod
prudentiam sine virtutem morale consistere,
quod se pro. Nemo recte de re by agendis
ratiocinatur, quod tangit non est, et moralis virtutem
de quod dicitur, at prudentis est, de re by reale agi
endit ratiocinari, arguitur no prudentem equi no
idem ut bona sit, et virtute morali quod dicitur,
Abraham Minor. Nemo de re by agendis recte ratiocin
natur, quod de eorum principis, hoc est, de fine
bono secundum exemplationem non habet, at nullus
de hoc principio recte habet exemplationem, nisi
quod bonis virtutem praedita. Arguitur. Abraham Minor
pa prauitas mentis puertit illa exemplationem
et facit, ut non fallatur circa recta agendam
penitentia. CAPIT XIII.

PRIMA PROPO

Virtutem proprie dicitur, virtus quodam nautes ame,
cedit, cum qua proprie quodam dicitur magna affini
talem habet, non sit dicitur, eodem est, Abraham Minor,
mores pro aliquo modo est nautes me,

Prator nautes pro virtus nautes proprie dicitur
pro. nautes est hoi proprie in suu bonu et efficio.
quod pro nautes, virtus proprie dicitur. Abraham Minor
causa quod virtus nautes no proprie est bonu hoi
et efficio, cum dicitur aliquando et noceat,
nt

NOTA. Particulari CVSA RAO in definitione
repositum, ne figurari hic veram ratiocinationem
quod artifex quod patitur, ut artifex se debet opa,
si eam vera ratiocinatione, non in se patitur in vera
ratiocinatione. Sicut igitur vera ratio, formam
seu ideam originalem rei facienda maxime
re conceptam, una cum voluntate eorum omnium
que conspirant ad expressionem illius formae in
externa materia.

Conclusio. 3. Artis causa haec sunt, forma specifica
natura, cum ipsamet sit forma, metaphysica
causa est origo vel genus vel diffinitio, materia in opera
est huiusmodi, quae per mentem recipitur, materia
circumstantia est res per mutationem, quae in
geritur obnoxia, quae res, vel sola arte,
vel natura simplex et arte effici potest, ut per
exemplum sanctorum est panis, quod per causam effici,
est, et occasio inveniendarum aditum
et haec duplex. In exemplum ferarum et bestiarum,
animarum, quae non a se, habent ab arboribus
artem capiendi, ab hirundine artem edificandi,
causam, ab his populo artem flexuomiam dandi,
causam, et necessitas huiusmodi, deinde deinde
et natura, a se habet per se vires ad artis
quae faciendae, ad haec ratio est experientia,
et sunt proxima principia per quae formae
in arte desunt de se experientia, quae compa-
ratam artes confirmantur. Huius duplex
est, altera productio operis, et est ipsa forma
rei elaborata, sicut est, per se iam dictum, fieri
vis, et nimirum utilitas, quam tale
opus habet, quae quidem utilitas duplex esse potest
vel nimirum: directa, vel tamen apparent, ob de-
pravationem animi, quae in rationem.

cognere panem.

occasio facit
furem,

et Quamen eius
habitudinis ut ag-

Quaestio III.

DE MODO DIVISIONIS
ARTIS
Prima Divisio

Prima divisio.

Artes sunt autem in quatuor generibus 1. theoreticis, 2. mechanicis, 3. poeticis seu effectivis, 4. moralibus. 1. theoreticis sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut astronomia, geographia, mathematica, physica, metaphysica, etc. 2. mechanicis sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut agricultura, medicina, etc. 3. poeticis sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut poesis, etc. 4. moralibus sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut politica, etc.

Secunda divisio.

Artes sunt autem in quatuor generibus 1. theoreticis, 2. mechanicis, 3. poeticis seu effectivis, 4. moralibus. 1. theoreticis sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut astronomia, geographia, mathematica, physica, metaphysica, etc. 2. mechanicis sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut agricultura, medicina, etc. 3. poeticis sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut poesis, etc. 4. moralibus sunt quae ad cognitionem finem in se habent, ut politica, etc.

Est Galeni, 1. de altitudine. Artes mechanicas c. 5. Artes autem factitiae res novas, aliae veteres, et aliquo modo corruptas respiciunt, quo in genere putat esse artem medendi. Ceterum non est necesse, ut haec duo genera artium, quae differant, eandem idem artifices possint utrumque aliquando perficere.

medicina est res mechanicum
Sed non potest novas res facere et deinde in se recipere.

Est Platonis in libro de republica. Artes autem sunt necessariae, sine quibus a nullo modo a diffinitur vivere, cuiusmodi est medicina, chirurgia, agricultura, etc. Artes autem liberales, aliae non necessariae, sine quibus vita commode transigere non possunt.

Quinta divisio.

Quod ad numerum actus liberalis attinet i
ingeniarum, vulgo septem numeratur, hoc carmine
ne comprehense.

^{gramm.} ^{rheto.} ^{dia.} ^{arith.} ^{musi.} ^{geom.}
Linguae, Tropus, Ratiocinatio, Numerus, Talas, Angulus,
^{Astronomia}
Lus, Astia

De qba multa marzianus capella alijs docti
viri dixerunt, quas etiam curisilianus docu
trink orbem, & encyclopediantib. 1. oratoriaria
nstitut. c. 15. vocat, haec est opinio, no bnd
pbatda vdr, 1. ea no erit in artibus nune
rat, ut Geometriam, Arithmetica, Astrolo
giam, 2. ea nonnullas artes ingenias q,
formitit, ut pot patebit, 3. ea si nomen ar
is late usurpat, ut comprehendat eim licentias,
iam omittit artes maxime ingenias, melis
iqz, responderet ab dicitur Bone, si x.
dubium hoc intelligatur, de obis bnd nige
nis disciplinis, poterit de in tres gra
das distingi, ut 3 alia am a corpus
iuxta ingenii parent ut pparent, Alia
virum ingenii formant, Alia demum, vi
rum ingeniate formatam decaat.

Parant corpus iuxta ingenii, artes gymnas,
vive, ut ludus pile palus a Galeno sum,
more commendatq, et nonnulla gra ven
tionum, qz ut nix ingenia sit p cario,
nisi forte, is in locis q mari germenia sit,
& abis venationibz larent, parant ingenii
iuxta eim, ita disciplina, q orem vel
raon eiq recere pponunt.

formant virum ingenio ita discipline q pthe
ndie nstipitatur, phia ta teorica d pra
ria, hie qbas nemo voce ingenii dicitur,
relystis n. qerventer formatur tu la
ultas animi mspatriki, rum etim apperitq,
Perant virum ingeniate formatam ita dis
ipline, q mat fructu phia teorica, m gq
E ars medendi, ars distillandi, agricolari

di peritia, vel hinc accendi, aut pignendi. phorina
aut statuaris, ne qd ac operaria sed quo ad phorice
coactionem, siue quo ad exercitum ut in tur;
sed animi, tm gra, vltus itom musica, ut
docet Quintilianus l. 1. c. 16. mitoriar. institut.
ist. ad vici. intelligitur dubia de istm ingenius
artibz, q pprie artes sunt dicenda. Opribz
illis iam dicit gradibz, retinendz & pndz
& vtz, reperiendz p, q n: in eo ponitur
sciencia sunt, non pprie artes.

Quares. Quomo se habeat ars ad nam.
Quis. Haec e fundm artis, qd qd accie e
rem aliquam naturam habitam ee artificij,
tanz nam ed fundm. Quis. Aut quodam
mo naa emeria eor. pa homini in quo tata
quasi naa continetur, vnde et micoosmas
do, e ars naria cum nudus, m emis, e
multaru reru indigus ni tuem prodeat,
quas sibi per artem e industria comparat,
re debet. Quis. s. Ars aliquo no perficit nam
aliquo modo no, no pfit hoc sensu, quasi sit
part naa, vel quasi possit id ephare, m go
naa in generatoe deficit, perfitit vero,
pp nam, q e res natura, nam qd hono fa,
bitat naturam, s. pp ditiones natura que
arte corriguntur, s. Gramma e Rhetori,
ca excolit sermonem, s. pp quosdam effs
q a naa perfectio artis videtur, quo
no per artem mpendi multares sicut,
quas aliq nunquam gigneret, naa nisi
arte iuharetur. Quis. Ars imitatur nam
ut htu r. p p p r e. hoc qdem fit duptr:
vel immutacione rei a naa facta, vel
imitacione modi, quo naa utitur, ut n:
naa p e et ars agit pp finem, et ab m p,
secto q greditur ad p solis, s p qd melius
sectatur. Quis. Ars ad naa differunt i ori
gine. Haec n: e a pro, ars a nobis, sed cum
si auxilio, s. purice, naa n: artifice arte,

3
3. Cathexis, hanc n. e. in subpna, hoc in
prima specie qualitatis. 4. Res naates id,
ponuntur ex naatis rexpna et forma, et
arte faire no idem ex artibz. q. pot. hanc.
Ex tribz primis diffat etm habetur artem
sem se h. d. d. r. e. m. e. e. m. p. e. r. e. m. n. a. e.

DE PRUDENTIA
et eius officijs.

Notand. Prudentie nomen multiplex ab
autorib. usurpazi, n. quancunq. ueri cog,
nitionem sigt, siue practica eu sit siue
speculativa. 2. accipr pro cognitione tm
practica totu expehendaz vel fugienda,
rum, DE prudentia in his duabz significaz
tionibz hic no agitur, 3. sigt hoc uocabulu
et simul pfectiones scilicet facultates pthas
practiqz q ad recte nsttuenda huane
uite actiones, conducant a etm, sit ueria.
Si autm prudentia frater abstrite, et
c. 5. huius libri cu diuersa assignat prudentia
manera, et recte consultare, iudicare,
praecep, et act. Quatin p diuersos habitz
in intellectuz auerunt, et neqz hi oio de
prudentia hac loco disputacionem impli
quing. 4. prudentia maxime proprie
nominaur, perfectio d facultas quoda
intellectuz, practiqz ad recte statuendz
p actuz impj, id agendum in quouis ca,
su particulari. sic uagat hoc nomen
actoz. tum alibi, tum huius libri cap.
12 et 13. d de prudentia in hac sig,
uificacoe imprimis hic agimz.
conclusio. 1. prudentia semp e habitz
practiqz n. n. q. theoreticaz. prudentia
n. proprie, delectare et capere dicitur
sed hic is in rebz uersatur q agenda snt
ob

obtinem. Si prudentia per e habitus
practici nung theorici. Hinc sequitur
prudenti nolum vniuersali, sed cum sing
gulari cognitionem ee nisi un i ga
prudentis e generalen cognitione ad op
applicare. opus a e singulari. potest
pot vno ptu applicare alteri, nisi cognos
cat utrumq

conclusio. i. prudentia e habitus semper
q. per e op habitus enumeratis ab
arte c. 3. At hi oes sunt speciei, cui sunt
virtutes intellectus. Virtutis a propriis et
efficere opus habentis.

pueri puer sua
veritate.

Obiectio.

prudentia no se dicit uerit gras gras gras
i. ad horitatio d. thome, q. ait supere hui
manu ingenium, ut in contingentiis dicit se
uerum, i. prudentia uersatur in contingenti
is, ergo fieri negt ut se dicit uerit. 2. dicit
propou eleemosinam, i. se paupem simulat
e op prudentia, et prudentia hic fallatur,
sem. radiciatur, paupis danda e eleemo
sina. Et neganda videtur ad d. thomam

pt. impossibile dici ab eo, ut in contingentiis
is intellectus se dicit, uerit speculatiua
ut uerit practica se dicit in intellectu p. prou
dentiam id afferi ab arte, negt id ee hui
mano intellectu, impossibile, ad r. proba:
e eadem responsio. In hoc n. dicitur se si
speculatiua asiderans iudiciu, in mino
re aliqua falsitas, seu si iudiciu practi
cum pot prudentiale, ut uocat solo
nulla eor, qa ad ueritatem iudiciu practi
ci no negt ut euident sit in abt oppositionibz
id sufficit sil gressuras e habitus de ueritat
re. Clarum est, Ita soluit dicit solo, post
c. 8. e. 6.

afferendy in
calamitate.
liber audienty
emp. man. b. m. f.

Queres quid mter sit mter uerit specul
latiua e practica. R. cum d. thoma hoc
mter ee.

miserere quod uerū speculatiue sumatur per
conformitatem ad rem. Verū a practica
p' conformitatem ad appetitū uerū ut
eū inuēt huius lib' c. 2.

Quæstio. 2. Quid sit intellectus practi-
cū esse uerū p' conformitatem ad appetitū
uerū. Sp. nil eē aliud q's tunc intellectus
practicus dicit uerū, q'do ad bonū e' studiu,
sicut ad uisionem dirigat, idē inuētū e'
imperio uolūti, q' eū bonū aliquid primū
e' principiu, uel ut alij dicant, nil aliud e'
q's tunc intellectus practicus dicit uerū,
q'do dirigat ad opem, q' appetitū bene dicit
practi e' uerū bonū approbat.

Conclusio. 3. prudentia e' uirtus specialis
in oīs uirtutib: alijs distincta, quod uirtus
sit, p' q' e' oīs oīm philosophor: & theologor:
sentia, e' n' affert prudentiam e' uirtutem,
talem e' quidem ualde profectam, deinde
eū rāo hoc docet, q' e' habitus bonū e' uerū
queriens, quod sit distincta ab alijs intel-
lectualib: uirtutib:, constat e' Sp. c. 5. d.
4. quod a' reliquis moralib: p' oīa p' uerū
debet in intellectu h'et p' oīs morales
sunt in appetendi facultate,

Conclusio. 4. prudentia dicitur p' rāe e' uirtus
in intellectu uerū e' in moralib:, magis appropie
intellectuali p' p' rāe p' rāe, sicut prudentia
ut e' in intellectu e' intellectuali.
Ut a' h'et pro oīo, agibile, rāq' rē rē,
sententiam, atq' ita consentaneū appetitū
ad oīo e' queriens bonū q' ip' h'et. Item qua
q' e' p' rāe p' rāe e' p' rāe ad bene
agendum e' eū moralis e' moralibus
annumeratur, ut docet p' Thomas. Sp.
posterior pars. nam quod prudentia sit
uirtus

Virtus intellectualis h[ab]et ex proprio suo obiecto ut subiecto et intrinsece, quod s[ed] moralis habet appetitum et passivum extrinsece, quare, ne possit appetitum dirigere, et ab eo vicissim moveri, et excitari.

provenit s[ed] hanc, quo no[n] valet ipse venire.

Conclusio 5. Prudentia sic definitur, et habet, est intellectualis, cum ratione non coniuncta ad agendum idonea, ut in rebus occupatis, h[ab]eant bona sunt vel mala. Et statu huius libri cap: 5.9

Solop[us] & scop[us] s[ed] s[ed] s[ed]

Conclusio ultima Officia & functiones prudentia potissimum sunt 4. constituere quod in virtutibus, p[er] ex definitione virtutis, h[ab]entur 2. ethicor. c. 6. s. 2. propone, re virtutibus media, p[er] que admodum fines suos, 3. profigere h[ab]et media virtutibus, 4. consilium, tum p[er] iudicium, seu conclusio, nem[pe] consilii, cum enim p[er] eas et quidem maxime impium, Quia in usu seu actu prudentia est in rebus ad quod curat, ut p[er] ex parte huius libri c. 8. 9. 10.

Primum a maxime p[er] impium, quia per consilium et iudicium, exercetur minus illud non nisi mediare & antecedere, cum h[ab]eatis consilium et iudicium non sint in mediare ut proprie etiam ab ipsa prudentia proprie dicitur ut e proprie, sed ab alijs antecedens virtutibus, p[er] impium a, exercetur illud minus in mediare, sicut cum hoc impium sit actus proprie prudentie ab ipsa elicitur. Pot[est] a hoc impium con- iunctum esse, cum quadam celeritate, in imp[ro]prio ad e[um] exequendo id, quod est deliberatum et definitum.

et h[ab]et s[ed] s[ed] s[ed] s[ed]

Quinam sint participes prudentia

Prudentia pot[est] de nobis homin[um] generibus an h[ab]eat prudentiam: 1. de subditis, 2. de peccatoribus, 3. de juvenibus.

DE SUBDITIS

De subditis a dubitare facit, auctoritas
de hylis. poli. v. 3. prudentia propria virtus
presidentis, nam cetera idem virtutes
vires esse totam tam coram q. p. p. q. q. q. q.
q. subdit, et prudentia non est virtus q. q. q.
subdit. In contrarium d. c., quod prudentia,
vix e. connoya cu. ceteris virtutibus moralibus.
ac prinde si r. alique in subditis sunt virtutes
etm. est prudentia, a. si huc non sit, nec e.
ut alia. Ep. i. g. ad im. de subditis. ab.
solue. q. d. in subditis esse prudentiam q. q.
no. in his ta. formis qua. subditi sunt et
presidentem q. q. q. e. p. ceptiva. q. q. q.
q. in superioribus et privi. formis.
nam subditis qua. tales sunt, non querit
impandi d. q. formis, sed obtemperandi. ut
in subditi sunt r. ac q. d. i. etm. ipsis conveni
rit p. r. acem, ac ideo p. prudentiam
impere appetitive parit, et expectative
stentat. in q. d. facto q. q. e. p. q. q. q.
leg. de subditis formis, et de prudentia
ut e. p. ceptiva. Nam ut e. indicativa e.
consiliativa, etm. subditis querit formis.
sunt q. p. r. acem in d. d. d. d. d. d. d.
de prudentia politica legislativa.
De peccatoribus an prudentiam habeant
dubitare facit hylis, hylis. li. c. v. ubi ait:
manifestum e. neminem p. e. prudentem esse
nisi long. sit. Julianianum a. e. quod quidam
h. impti multum valent q. d. i. d. i. d. i.
quod e. munus prudentie ut idem hylis d.
et.
Ad hoc ut d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
dam gravibus e. moralibus, quodam levibus
et venialibus p. d. d. d. d. d. d. d. d.
frequentior alios raris peccare.
Ep. hylis. Prudentiam aliam esse infusam
divinis circa bonum q. d. d. d. d. d. d.
aliam esse acq. s. i. t. am.
r. u. i. g.

rursum prudentia acquisita, etiam de poram
 prudentiam quae est virtus de qua agimus, illa
 est salutem, quae non ad bonum, sed ad malum
 finem est imitatio nem vera prudentia se
 lerter loquere videtur idonea materia adhibet,
 Denique vera prudentia acquisita, illa est
 perfecta, tum ex parte actus, quae non in
 consilio et iudicio, sed in praevidentia
 ad impium efficiam prudentie; Tum ex
 parte boni finis, quae si sit rectitudo actus,
 num, non in aliquo tm. negotij genere, sed
 in toto negotio salutem vitae, illa vero
 est prudentia acquisita imperfecta, quae vel
 solum consistit in consilio et iudicio, nec procedit
 ad impium efficiam, vel solum adhibet me-
 dia ad bonum finem in negotio particulari,
 vi.

His pariter dicendum est, salutem prudentiam dicitur ad Rom. 8.
 in peccatis consistit potest et solere esse, prudentia car-
 ut salutem consistat, dicendum est, in salutem
 prudentiam veram non esse in peccatis peccato
 mortali abstricere, sicut nec in istis est gratia
 et charitas, quia, ut Theologi docent, haec
 virtus, uno peccato mortali soluta, dicendum
 est, prudentiam veram acquisitam esse perfectam
 non est in istis qui valde peccat frequentiter
 peccat a se in istis gratia peccat, utrumque per
 de duobus contrariis alibi obandis, prima
 est virtutes non contrariis per unum a alter
 um dicitur malum quartum, sed duntaxat
 per plures et frequentes, Alia vero est
 prudentiam perfectam consistit de istis
 virtutibus moralibus, dicendum est, prudentiam
 nam veram acquisitam esse imperfectam, quae
 consistit in solo iudicio et consilio et respicit
 cum finem in particulari peccato et in
 generaliter peccatis, per efficiam

Quaesitum: An non est iudici
 habeant prudentiam. S.

Persequitur hinc prudentia rursus tunc appropinquat,
ita hinc infunditur cu gratia usque ad non finem
gratia non autem vult dicitur et per hoc prudentia
acquistia non intelletur aliquid gratia usque
candem, et hinc ad huc prauos habitus
atque vicia.

De Iuuenibus quod dubitatur Respondet:
Eos prudentiam perfectam acqstam et absolu-
tam hinc non potest quod recte affirmat testes
c. 8. ubi ait. Vos mathematicos et poetas
prudentes. eadem ibidem dicit. Ea experien-
tia nobis innotescit particularium e prou-
dentia, sed experientia cetera Iuuenibus fit.

De Elie Tertia

Quomodo acquiratur Prudentia

Nata prudentia cu sapia iuventa explet.
Principi disciplina et doctrina, ut sapientiam
ipsam acqstam conseruet. Alti per naam il-
lam nobis comperere dicitur. Prociq; munus
cipium et di. Testes dicit prudentiam
experientia et longo usu comparari.

Alti ad prudentiam absolutam effectum
sua regni, rangs principia regni, faid,
natus aie, per naam congruentem affe-
re. Et ex tangt media cognitione
in uariet disciplina, uarietq; uirorum
prudentum ptephores, et qd hinc prudent
eius uisus dirigatur. Deniq; regni usus eoru,
qua sub auidonem cadunt, rangs ultimo
et finis, et habitum firmat et absoluet.
Hic patet hinc prudentiam ob tribus modis
obtinere. prae fertim in usu et experientia
rangt ptepho et ultimo principio. Et qd
aliter uirtutes atq; exercitatione, ergo
et hoc.

Ergo dicitur colligi iure tones ex uisori prudentia
nones, id n. orenit illa rae principium iue-
lins. Hoc 3, et tempora mentis, et doctrina et
uicium usum. Nam si temperam eam in pi-
cinq

cimus, quomodoque in illis seruis temperant
 & turbare solet fluctationem et in errore in-
 dicit et sententia rectam. Insuper lenitas
fit spiritibus & animi distractunt, quarum
regere et oppositione via de fieri sapienter
prudens, primum quae prudentia opposuit
 temperamentum quoddam ad frigidum et
 siccum inclinans. quod dicitur ex bibere atria congrua,
inter temperata & quod formica et apes simi-
liam ad animalia, naturali quadam pruden-
tia pedit, nobis indicant. et senectus querit
quidam temperamentum, ideo ad naturam quae
ea praeferunt senes sunt prudentiores nisi ex
nimio senio reperiuntur, quod vero doctiores
et prudentiores. Fortuna et rerum usum dicitur esse,
ex se conspicitur, vnde Artes c. 9. 7. et huius
cor. dicit, nam tuamque uirtutem, senectus prou-
denam largitur, et plura in Timaeo non flo-
rescit nisi uirtus sit, nisi uirtus, carpitur de,
Artes est.

Quare quare idem Artem pruden-
tiam temperantia sola de operare, non ad
calera virtutes. Ratio dicitur quae cum alia
uirtutes recte disponit nos circa finem &
uirtus ipsa opposita male nos disponit et
prudenciam pervertunt. Ratio ad uoluntatem,
per adhiberi temperantiae, quae haec est quae corrigit,
faciat, modumque imponit uoluptati, Ratio
tas ad delectationem nos uirtu maxime incompar-
tes reddunt. namque epistimationes et rec-
ta iudicia praecerta praerogare solent, quibus depravat uirtus
magnaliter praerogatur iudicium. De fine, sine
quibus prudentia seruari nequit, uoluptates
peris bim uehementissimas esse, et maxime ap-
us praerogare iudicium honesti, et modum dicitur
num ad idud, primum experientia cum casto,
mero & 14 Plato de uoluptate laquei dicit.
Nil est amor et cupido et cohaerere et deceptio
et tuamque mentem prouidentem cogitant,
um, Quare et quae sensu dicitur Artes pruden-
tiam non esse obliuionem ut uirtutes habitu
 um

et iudiciū q regulas cōs, et iudiciū plerū
regulas cōs et imperiam efficac, unde et
in diversis hōis scopis recipiuntur

Quaestio Quarta

Utrum verū sit inter prudentiā
am et virtutes morales con-
nexio.

Nota 1. occasio huius q̄tionis: disputanda da-
ca est ab arte, q̄ huiusl. c. vi. apud dicit nō
pōt prudentiam a virtute morali separari
ēē. c. 13. virtutes morales nō pōt sine
prudētia subsistere, neq̄ earum unam
sine alia i. q̄ via huius q̄tionis distictior
sit expēdenda.

Nota 2. si nō quare, num virtutes intellectu-
ales cū prud: et virtutib; moralib; verū sit
connexa. 1. q̄ ab arte hanc q̄tionem: nō rā-
tione expōdit. 2. q̄ experientia p̄ multos
suospe et eam xūte ēē, tum habitū intellectū
q̄ dicit, tum naturā scientiā imperulorū
mīsignes artifizios, qui idem et prudētia
cūcūc et p̄cedorū hōies sūt, tum q̄rat,
multos scōs, in q̄b; virtutes morales sunt
nūllū cadere accidit, neq̄ scientiam phi-
losophicā.

Nota 3. Virtutes morales ēē triplices. 1. nate
q̄ tū natura inclinations potis ad virtute
sūt q̄ vere virtutes. 2. Infusas divinitus,
3. exercitatio ne hūc acq̄sitas, hūc tū
quærim; de acq̄sitis, nō de natis vel
infusis.

Nota 4. Virtutes morales acq̄sitas ēē
duplices. Alias cōs dī statū, cuiusmodi sūt
quatuor cardinales virtutes. Alias cōs,
rū q̄bdam hōis, hōim; parib; exp̄riūt
prudētia, virginitas, continentia,
castitas, hanc a q̄tionē de solis illis cōs
virtutib; intelligendā ēē, q̄ extra controuē-
sionē illas cōs statū proprias cū alijs
moralib;.

moralitas nō hōt nēriam connexionem nisi
in animi pparatōe.

Holand. Virtutes morales acq̄ritas om̄n̄is
hoim statui coēs, v̄pliciter p̄cō. q̄siderabi.
1. v̄t ad huc p̄t dispositiones, & nō d̄t ad v̄t,
zūis essentiam p̄ueniunt, v̄t est. Dem
virtutes s̄nt, sed sine statu & p̄fectione
virtutis, 5. v̄t s̄nt virtutes ess̄t et simul
statum virtutis obtinent. Dispositiones t̄m
p̄nt, q̄d̄ d̄t illis dēc aliqua conditio nō dē,
fixatione virtutis posita, virtutes ess̄t
p̄nt sed sine statu virtutis, q̄d̄ tota illis
virtutis definitio quērit, sed earum
cōm̄m q̄d̄ d̄tōnum aliqua dēc, quā
sua p̄t n̄a virtutes p̄fecte p̄ndicāt.
Virtutes ess̄t s̄nt et statum virtutis ha.
bent, q̄d̄ illis et virtutis definitio exade
et hōc quānor q̄d̄ d̄tōnes quērit.

Zarrare, garrigou
scripsit.

1. v̄t op̄entur ex rēcō r̄cō et scientia.
2. v̄t ex electione. 3. v̄t ex desiderio hōnes,
tatis, 4. v̄t q̄t̄er & immobilit̄er. quā dē rē
vid. Caill. 1. q̄. 65. art. 5. Intellegit
hōc q̄sō de virtutib. v̄tō nō q̄siderat̄s.

Delusio. Prudentia nō p̄t ēē sine mor.
talib. virtutib. Actus hūis 1. c. 12. Ortho.
ne 2. q̄. 58. art. 5. medine id̄dem.
Durandi 3. sentiar. dist. 36. p̄t̄ p̄ p̄ d̄t̄a
d̄t rēcō r̄cō r̄cō r̄cō r̄cō r̄cō r̄cō r̄cō r̄cō r̄cō
v̄t v̄tō cōn̄p̄cō p̄t virtutes morales.
p̄t̄ p̄ p̄ d̄t̄a nō f̄t de rēb̄ agend̄s r̄cō,
cinario r̄cō, nisi ad̄sit op̄timalio bona
de eor̄ r̄cō p̄ncipio v̄t de fine &
honore, ad hōc sine virtutib. morali.
lib. nō ē. Sūgō v̄t r̄cō r̄cō de rēb̄ agend̄s
d̄t p̄ndentia r̄cō r̄cō r̄cō, virtutes
morales connexionē hōt nēcō ē. p̄t̄ p̄ p̄ d̄t̄a
maior p̄t̄ p̄ d̄t̄a s̄t hōgim̄ q̄a alioquin
p̄t̄ n̄m q̄m̄t̄ v̄t falsitas in maiori p̄t̄ p̄ d̄t̄a
nō ē

omnes peccantes
ignorant.

tionem p[ro]p[ri]am. Intellectus. Omnia malitia q[ue] no[n]
p[ro]p[ri]e plene expelluntur nisi p[er] virtutes morales,
p[ro]p[ri]e ut exp[er]imentum illa et facit hominem
errare in illa principia reru[m] agendaru[m].
2. Intellectus nisi prudentia dicantur virtutes mora-
les annexas esse, ipsa no[n] erit virtus moralis.
(Non n[on] est virtus moralis nisi q[ui]a supponit
appetitum rectum.) Sed falsum est p[ro]p[ri]e
tam no[n] esse virtutem moralem ut p[ro]p[ri]e
dicitur. Intellectus 3. Intellectus virtus p[ro]p[ri]e
frequenteris virtus circa manum Intellectus
et prudentia, Intellectus prudentia p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e nisi simul p[ro]p[ri]e virtutes morales,
Intellectus simul sit connexa. Intellectus p[ro]p[ri]e
dicitur. Intellectus p[ro]p[ri]e q[ui]a est p[ro]p[ri]e
q[ui]a est virtus. Intellectus p[ro]p[ri]e q[ui]a prudentia verba
q[ui]a in o[mn]i rebus agibilibus; ut a[ut]em circa res
frequenteris eliciat actus, hoc fieri neq[ue]
nisi prius appetitus ad res o[mn]es agendas
bene sit dispositus, quod fit p[er] virtutes mo-
rales.

Intellectus Conclatione impugnat solus 3. sententia.
Dist. 36. q. 1. Gabriel Biel. et Occa ibid.
q[ui]a duplicem ponentes prudentia, altera
q[ui]a circa uniuersalia, altera q[ui]a circa singu-
laria. Intellectus utramq[ue] offerunt sine
virtute tu[m] moralium acquisitione acquiri posse.
arguta coram sint huc potissima. Intellectus p[ro]p[ri]e,
in quibusq[ue] intellectu iudicio. manet adhu-
notat libera ut eligat quod iudicat
et ab intellectu vel no[n] eligat. Intellectus fieri pot[est]
ut intellectu fa[ct]o eligat eliciat iudicium
prudentiale nec in ulla in notitia seq[ui]t[ur]
sua elicio Intellectus fieri pot[est] ut neq[ue]t[er]
in intellectu prudentia nec in appetitu
si sit ulla virtus moralis, Intellectus p[ro]p[ri]e
q[ui]a no[n] notitia connexa e[st] cu[m] virtutibus
moralibus. Intellectus p[ro]p[ri]e. Intellectus p[ro]p[ri]e
n[on] iudicium prudentiam in uniuersali
non

non noncat votum sufficere, in pat,
 viculari iudicium praeferre sua voluntate est,
 facultatem non ut auctorat oij, no qdem
 libertatem exercitv sed gradationis. l.
 ut liber actum suu possit suspendere sine
 non opari, quantum in elidendo negat
 qd dicitur tale iudicium nullu, vobu ga
 ni hat soluce quod omq, pot saltem volu
 rem suspendere sine actu epante nullu,
 manet etia nu abeo insoluta, quare
 pp q. gesto an dicitur et ja est legem via
negande secundam. Ratio qd fieri possit
 ut frequentem ad prudentialis iudicij itera
 rationem suspendat voluntatem electionem suam et
 prude non oparet de novo aliqua vobu no,
 valis fieri ta no pot ut intellectus operent
 frester et apparer actu prudentialen
 iam nisi antea appetitv bene ad res age
 das dispositv, quod natura no fit nisi per
 virtutes morales existentes in appetitu
 iam, nisi n. Dispositio talis in appetitu sit
 necesse e ut uti perturbatum et prave volu
 tis affectionis, affusctur sepe intellectus,
 et ad ea r exitudine abestret, q ad prun
 dentiale iudicium necesse e, Ex quo alterut
ruma conpugn e, ut vel intellectus neq
 sope neq facile prudentiale iudicium opu
 ericatis et qdem neq prudentia sine
 virtutib. moralib. acgrat, quod en orat qn
bandum, vel ut frequentem illam iudicij
 prudentialis iteradem virtutes morales
 pedant, et qdem itaq, quod nos asserimo,
 cum prudentie virtutes morales conpugn
 sint.

Non autem habitum re ipsa distinctum
neq se se mutuo infieri ut mee dependentium
 prior pot ee abiq, no personae tales sut pxx,
 dicitur et virtutes morales et his virtutibus
 prior, ergo pot prudentia ee sine virtutib.
moralib. Ex hoc ergo illud non.

1. Quia acquisitione et nō ē a se ipsa
sēcō dependent, ne de pōnd. nō offensum
ē et de virtutib. moralib. p̄fecta offensa
et. Ca. vel p̄cedera moralib. p̄ced.
moralib. prudentia priora p̄cedit.
sed p̄t. aliquos dicit prudentia p̄cedit
aliquos virtutes morales p̄cedit.
Quod ut intelligat ostendat. res ē dicit
ratiō q̄ p̄cedit, res etū appet
ratiō itēm q̄ virtutē morale perficit
2. n. p̄cedit ratiō nobis finem. et nobis
ratiō nō ratiō illū finem, 3. Quod liberat
de medijs q̄ sequendū nō ratiō finem.
Deiis inter se collatis induat q̄ magis p̄
fines, cap. ratiō nō ratiō. 4. notat
dicit sibi illud media, 5. Quod magis
ut media q̄ notat elegit adhibetur
et op̄secutioni mandentur. 6. Virtus
admirabilis alijs facultatib. ratiō q̄
tam ex p̄fecta. De quo p̄. 1. ratiō p̄cedit
ratiō nō ratiō p̄cedit prudentiam ratiō
p̄cedit et ratiō p̄cedit ē priorē partem
p̄cedit, p̄. 2. quod ostendit erat
p̄cedit nimis p̄cedit et virtutis nō
ratiō dicit et p̄cedit, ut nō ratiō dicit
p̄cedit p̄cedit prior dicit, q̄ neutra p̄cedit
p̄cedit dicit p̄cedit aliam.
conclusio. Virtutes morales nō sūt alijs
p̄cedit, et p̄cedit huius l. c. 13. p̄cedit.
Ca. nemo pot̄ bene agere, cuius ratiō nō sūt
p̄cedit ratiō q̄cedit, atq̄ ratiō nō ratiō
nisi per prudentiam. quod. p̄cedit.
Ca. prudentia ponitur in definitione
virtutis, NOTA. In hac conclusioe
nō ē certū et ab alijs concessit alijs
nō contrarijs, certū nō p̄cedit
res morales sine aliqua prudentia ē,
contrarijs ē, q̄ nam ratiō ad ratiō
p̄cedit, nō p̄cedit ratiō q̄ ad ratiō
p̄cedit ratiō ostendit, ut sicut Quidam
p̄cedit

Bona dispositio non fit naturaliter nisi per virtutes
res morales.

Obijciunt scilicet Gabriel, et Gromindus.
Virtutes morales multipliciter non habent
se genera eius nec proprie anedus conuenit
ab. d. c. Consequenter ea eodem modo habent
et separantur, per se et confirmantur.

Secundum hoc quando Consequenter adhibetur dicitur.
In virtute perfecta duo considerantur, in quod
sit virtus, sive talis habitus, et quod habeat
statum virtutis, Dico. 2. perfecta virtute
si tunc spectetur ut virtus et talis habitus
et eo non confirmari et firmari, quod comparatur
ad se. Secundum hoc si spectetur quod ad statum
virtutis, non solum est cum tunc confirmari,
et confirmari, sed etiam ad aliam rationem ut generatio
et aliquam virtutem, sine quibus virtutibus
nihilque procedit ad ea quod tunc in virtute
tunc, statum virtutis habentia notia est.

Obijciunt etiam potest existere in una virtute pri
us sepe ratione, v. g. in liberalitate mea.
ut in se non operetur nisi magis alterius virtutis,
est, ut in obsequia morde pro patria, quod
potest una accipere virtute v. g. liberalitate,
semper et ceteris rationibus alia. 1. fortitudine
quod virtutes non sunt necesse connexae. 2. 2.
distinctionem, si enim intereat in se consequenter,
quia pro ea virtute esset accipi, 3. 3. sine
statum in virtutibus, absque alia virtute:
Sic concedo. Si enim intereat una virtutem
statum virtutis habentem sine alia accipere
nego eandem esse. 4. 4. talis enim virtutis
acquisitionem non sufficienter dicitur sequestrari,
circa unam tantam, sed respectu operationum
circa res omnes agendas.

Obijciunt etiam virtutes eundem esse modo nec
sunt nec videntur esse connexae, v. g. virginitas,
sunt et debitas coniugales, ergo multo magis
necesse est ea virtutes diversis esse generat,
Secundum hoc consequenter illud non est loqui de
virt.

ut dicitur. coram aliis parum curit quia
cedit non nobis greci, nisi forte de ad
paradem sine in omnibus potia, alio
de virtutibus in partibus omnibus. de quibus dicitur
sicut in re. eadem, quod hanc man, est
dissimilior, magis tamen sit connexa in eodem
uorsate utra hanc, Manu a man sit
similitudo, nino.

Obicitur 4. per dicitur hae incomoda virtus
tridua est virtus prima, et quod virtus sit an
regis sit virtus. quod unq dicitur dicitur
fieri virtute. quod in p[ro]p[ri]o. si n[on] est aliqua
virtus prima vel est faciendo vel imilia
ut virtus ut temperantia et nulla hanc gratia.
plur minor. plur n[on] hanc p[ro]p[ri]a dicitur.
dependet ab altera. ergo nulla ipse
est altera prior. quia demum ita dicitur
vera prior, a qua ita dependet altera
ut ipsa no dependeat ab ea. quod in
summaq habitus illu q dicit ee temperantia.
is. si n[on] ee virtus, nisi ei adiuncta sit
fortitudo virtus, ut docet. gratia conclusio.
verum e, fortitudine ee virtute p[ro]p[ri]a
temperantia sit virtus, et in fortitudo no pot
ee virtus eandem conclusio. nisi adiuncta sit
et virtus temperantia. no si conclusio. nec ee
et fortitudine p[ro]p[ri]a ee virtute qd sit virtus.
quod verum plur. Dem res virtutes aliquo
in h[ab]itu ee imperfectas, ita en ut unus em dicitur
cuius caru ad statu p[ro]p[ri]ationis desit. Tum si
operant illo ho actu temperantia eo ipso ex
si p[ro]p[ri]a accret temperantia in statu p[ro]p[ri]ationis
na. at temperantia in statu p[ro]p[ri]ationis n[on] ee
connexa e p[ro]p[ri]a conclusio. et plur in
tutibus moralibus in idem statu p[ro]p[ri]ationis
habentibus ergo eodem illo temperantia
virtu agitur et in p[ro]p[ri]a fortitudo.
Charitatis et alia virtutes ergo quod p[ro]p[ri]a
no erat virtus unq p[ro]p[ri]a virtutem
inu virtus q p[ro]p[ri]a virtutem conclusio
cit, no e eisdem raris cu virtus illo p[ro]p[ri]a
virtutem quod e gra p[ro]p[ri]a et hanc.

Si

Virtutes. Cuius virtutes intellectuales non sunt
connexae necesse est, cur sint morales necesse
connexa. Sp. 1. Propterea quod maius virtutum
nisi in generali nulli habeant connexionem
sua a habitu morali tale connexionem
nem habeat.

QUBIAM PRIMAM.

Positum saltem Arvinus hoc
Virtutum connexionem tollit.

Sp. 2. Quia est sic. Ratio quia nulla im-
pedit gradationem quo utique ea via Deo
facere possit sine prudentia et moralibus
virtutibus quod maius. Quia namque cursum sunt
falsas virtutes. DEEST.

Prudentia ponitur in definitione virtutis
ut. Ergo ne eodem divinitus separari pot.
per consequentiam quia saltem rei essentia ne
eodem divinitus non possit ea et sunt de in-
vincibile eis definitione. Sp. 3. est defini-
tionem non explicare virtutem absolute
sufficienter sed ut sunt namque cursum se habet
et proinde prudentia non est de invincibile
virtutis definitione et consequenter pro di-
vinitus ab eo.

QUBIAM SECUNDAM.

An omnia vitia sint inter se
connexa.

Sp. 1. Vitia virtutibus intellectuales opposita
sunt non omnia esse connexa. Quia potest esse ignorantiam
viam hinc opposita habitus scientia, ut
tamen non habeat habitum oppositum intellectus
primorum principiorum. Sp. 2. Inertia et im-
pudiam vultus qui tamen non habeat ignorantiam
opposita scientia. Sp. 3. Vitia opposita vir-
tutibus intellectuales proprie imprudentia
viam potest sine aliis esse, ut quod oppositum vir-
tutibus moralibus. Sp. 4. In multis virtutibus videtur.
Sp. 5. In quo est imprudentia nisi eo nulla esse vir-
tutem moralem nisi statum virtutis, per eadem
Sunt utique fieri potest, ut non idem multa habeat
vitia deinde. Item difficile est ut in eodem
illo

illo non sint oia vitia moralia saltem
in potentia non admodum remota. Quamvis si
in uno eodemq; no possint esse simul gratia
facillime en sit, ut siq; in prudencia la-
foret et simul auaritia, sit idem illa pro
degalitate incurant. Quia illud Thomam scilicet
in de vitia in gratia currunt, pve
sertim in depravata natu nra pncipit
ad malu, qd ad bonu, et pot hac r expon
pncipari similitudine corporis magis non
h' affectu, velis frange, edificij qua in
parte igne scipionis, seipionis ut seipus qd
ping et alter iam transilire cepit.

Q. A. Vitia virtutibus moralibus opposita pce
Inveniunt sine nullis virtutibus qd sunt oppositi
ta virtutibus nisi vel malis p' in nullis
h'itis scoloribus qd in sunt boni artifices,
mathematici, theologi, philosophi.

Q. S. Vitia moralia si absolute laudanda
sint, neq; perfecta, neq; imperfecta inter se
conneba' ee debent. Q. R. ga videmus non
nullos ad luxuriam no ad septima pro,
not ee, et contra.

DICES Quid casu e quod perfecta
virtutes sint, perfecta vitia no sint con-
nexa? Q. R. ga bona no nisi e ex indegn
ra casu, vitium ex quavis defectu nascit

DIXI in responsione s. si absolute laudanda
quenda' sit, ea aliam quavis oia vitia
sunt connepa' vel quo ad di' p'paracionem,
vel quo ad auersionem a deo, iuxta il-
lud Jacobi 2. et offendit se uno, factus
et dim' ego. Vel quo ad discessu a recta
rae, ga raa sine intellectione nra, quolibet
actu vitij fit debilior.

pp. vray p'm
mortalit' vitij
damnatur.
sem' iudic' 2.

De vitia

LIBER, septimo

LIBER SEPTIMVS.
Ethicorum Aristot.
ORDO TERTIVS LIBRI.
DIVISTO.

Haerens de virtutib. in moralib. tu nihil,
lectualib. dicitur, nunc prius ad felicitate,
de auctat, in qd ut in scopo virtutes oes
collinuant, nulli no nulla applicat qd cu vir,
in reb. utiqz, affinitatem, coniunctioneqz
ant, ut strenua, et virtus heroica
in continentia et feritas, voluptas et
dolor, amicitia et inimicitia et qdem
huic libri partes potissimum sat duae,
quaru prior de continentia et moderat,
na, qd ex alioru sentia tu gra alias,
tu ex propria sentia agit, primis de
capitib. posteriori de voluptate et do
lore capitib. q. posterioris. Amicitia
et inimicitia in libro q. et c. reseruat.

Appet primum
et secundum.

Prima Proposio.

In uirtutib. via fugienda sit, uirtus, ino-
continentia, feritas, quoru illi circa qu
maneria uirtu, ipi, continentia opponitur
hui a uirtute heroica opposita et uirtu
proca ut ueritas loiem feris ita uirtu
heroica similem dicit facit, quia ut
feritas plus quodmo qd uirtum. Ita ali,
quo mo, uirtus heroica plus qd uirtu est,
et ut raro excipitur quis heroica uirtute
praeditu, Ita raro etm feritas excipitur,
et uere no nisi apud Barbaros uel si
geni morbi, membroru qd debilitas feru
reddiderit uel si qd se ipse in se genus
flagitij irahat excipiem. Quo excipit
uirtu heroica e continentia qdam uirtute
moralium, oia ex honestatis amore et
eminetur

quoniam, scilicet eminenter sedat passiones ita fortiter
eminentia quadam & virtute ab flagitiis
et passionibus frena laxans.

De appetitu.

Agendum huic est, de continencia et incontinentia,
de molitie, luxu et de constantia.
Quia nec idem plane quod virtus et vitium,
nec non sunt diversa sunt, adfert deinde
quodammodo de his animi affectionibus, & circiter
vulgis placita, et similes. eademque de
capite rotidem dubitandum expagitat, quae
vide mihi legitur.

APERTUM

De clarior sit omnium difficultatibus solutio, nec
de capite, quae rationes mores, deinde ex
causis, scilicet virtutum incontinentes peccant
scilicet non neque, et si sciunt quomodo.

2. quodammodo quibus in rebus continent et in con-
tinenti possentur, ut in ab voluptatibus
et in doloribus, an tamen in certis quibusdam

3. Virtus continens se tollens ut patiens,
sunt idem. primam quae ratione hoc est per
virtutem, supponit autem scientiam vel
suum pro habitu tamen, nec pro habitu et
tamen simul, tamen sunt scientia a se re-
tamen a singularium, a se solam ut in
habetis sanis dum vigilans, a ligantibus
in dormientibus, et in, et per tamen habitus.
quodammodo supponit hoc est ad quodammodo incontinentes peccant
causis scientiam. scilicet quia scit non a minor soli
propositione quodammodo, id quod agit malum et
scit ignorat, in universali a particulari
passionibus.

Quodammodo quae causa est illius ignorantis,
quam in continentibus est sua scia quoniam
est. potestur scilicet virtus. quodammodo quodammodo.

no nācātibus, q̄mā nīcōtōnōxiā tōm p̄m
quid.

APPT. P. X. f. 111.

Amor ad 3. quāst. ueniat solus hoc cap. hāc
dubitatioē quomō se hēat in cōtō nōtā s̄m̄tr
r̄p̄m p̄cōtō nōtā ira. et p̄t. 1. quōd hāc q̄
Hator circa iram ming p̄t turpis quā
z̄hā q̄ uersatur circa uoluptates corporeas.
p̄t. 1. q̄ ira aliquis mō, uel corde magis
raon audit, q̄ cupiditas, q̄ ira ē magis
nācā q̄ s̄t cupiditas nō nōtā. 3. ex ira
cadit spē, cupiditas ex insidit.

AD P. 1. f. 112.

Explicatur hoc c. q̄ p̄t. 3. sup̄y appōtā p̄m
nōtā. 1. dēfinitōes aliquot. 2. Comparatō
3. in cōtō nōtā p̄t dēfignātur.

Prima dēfinitio.

Incurius ē, q̄ ueniat a cupiditate
q̄ gustu, tactu q̄ p̄cipiuntur. Contines u.
q̄ nec a paruo, nec a magni hūmī
cupiditate uenit.

Secunda dēfinitio.

Alia ē, q̄ nōtā paruos dolores superare
q̄ gustu tactu q̄ p̄cipiuntur. Alia ē,
q̄ sup̄ior ē magni et parui dolor dō.

3.

Incomparans ē, q̄ ex dēfinitione, q̄ p̄t sequitur
in moderata uoluptate, dolor uis fugit,
q̄ p̄tatur moderata uoluptate nō dēfignā
uālo mō, et querit uoluptates nō ab alia
causa q̄ s̄t ip̄sā. Hinc infert intemper
m̄rem hō duci p̄nōtā, ut p̄tced in
curabilem ē.

28.

4.

Temperans ē, q̄ ex electione imoderatas
uoluptates, q̄ dolor uis fugit, moderatas u.
moderate p̄tatur, nō q̄ uoluptates s̄t
s̄t ob se ip̄sā, s̄t p̄t finem aliquem hō
reseruit.

Ex dictis

omnibus vincatur, quia à principis facit. addit
deinde reputat et personales, sunt, qui
eius mentur, hi ex priorum dogmatibus propriam
rationem sumam voluntate capiunt, dicitur
gra summam ex reputatione, Sed Sophiste
sunt et indolenti homines, qui falsa opinione
sapienter et eruditionis remaneat. Capitulum 10 et 11
et 12 dicitur eodem de rebus sentiant, et
nimis profunde opiniones vulgares deser-
unt, nisi inopinate sit quod multi asserunt
id falsum est. Capitulum 10.

offendit si illi simul prudentem et non
bonum esse non potest quia idem simul est
bonum et malum. 2. Incontinentem aliquo modo
similem esse prudenti, quia uterque rectam
habet rationem, errat enim in continentem tamen qui
ad appetitum, differunt à quod prudens
sequitur rectam rationem, incontinentem non.
3. Incontinentem alios alios et meliores
sunt magis malis, quia magis mali sunt et
facilius corrigi possunt, ut melancholicus et
fraterem et ubi de liberatione agunt,
reliqui, qui agunt de liberatione aliqua bene-
viti.

Capitulum 11 et 12.

Fit deinceps Artes de voluptate et dolore
et cap. quodem 11 descendit, et Strabo eodem
voluptate et dolore agendum. et quod est virtus
quod non virtutis magis, et quod est felicitas, miseriam
et quod est vita diuina sunt, refert deinde
tres vulgares de voluptate sententias, quarum
agitur nexta voluptate: 1. se à se fecerit bonum
est. 2. se à se non laudant rempantes,
quod est voluptatis, ablineant, 3. se à se non
dicitur aliquid voluptate, est bonum, aliquid
malum, 4. se à se aliquid sunt invidiosum
et rixosum, in rixosum adferunt, 5. se à se
invidiam nocentem, 6. se à se invidiam agere est bonum
est.

opt voluptas: bonae sint, nulla in se sunt
bona esse, ea voluptas non est finis,
sed virtutis medius ad finem.
Sunt autem bona finis sit necesse est.
Hae opiniones ut sententias examinet, poterit
c. 12. conatibus fixere eos potissimum
in sententia. CAPIT 13.

Voluptas de volupt. opinione ex se in sententia
hac et se in carne examinavit, Quod si,
aliqui volupt. bona est. 6. Quod sit. quod
refugienda, quod fugienda est, et gratiam
non, bonae bonae, ad voluptas est gratia
rei fugienda, quod fugienda est. Dolor,
ergo. 7. Dolet. quoniam nonnullae volupt.
mala sunt. ut in obsequare, quo minus est,
qua sit optima. 8. Quod si alii se carna
sint mala; hoc est alia nilominus
bona vel optima. 9. Felicitas est optima
ergo, et aliqua volupt. 10. Quod est bonum.
ea felicitas vel est volupt. vel certe
non sine voluptate.

CAPIT 14

Hoc Capitulo nullas dubitationes soluit.
1. cum corporis volupt. bonae non sint
in moderate usurpata, sed casu ex 1.
magis et aliis operantur. 2. Quod ea cum
ita hinc sunt aliqua volupt. de necessitate
per gratias labores, corporis a voluptate:
res sunt maxime in corpore. hinc fieri
quod vel magis operantur. 3. ea supra
alios sunt, ad id crebrius quodam
sui usu sicut et desiderium quoddam
relinquit. 4. Quare volupt. sicut dicitur 2.
sunt corporis cum tamen haec, ut iam dicitur
in eis magis operantur. 5. Quod si nil
hinc ad magis operantur a dicitur. 6. ea
nil hinc nimium ut immoderatum, et
est maiores ratio sit sicut dicitur. 7.
ea erit ex rebus nat non exentia in
cunctis

zate amabile, sumptu, et amabile alicui;
3. In amabile ut in nom. et in amabile
ut in donat ad finem. l. medicum.

1. Propositio.

Propositio illa qua res manibus dicitur
no dicitur amabilia, tum de amabilia e amara
reciproca, tum de amabilia e amara qd reddat
no alicui bonu. Ita ut no xpa se dicitur caa
bonu hui illi uolung, haec a ut res manibus
no quadrat. 2. Propositio.

Non quis amor quo alicui bonu uolung et tu
eis caa statim amabilia e. Ratio, qd amici,
ha no e quogo no beneuolentia sed mutua,

Non in beneuolentia uere mutua, amir
cilia e. Pro. qd no es statim amici cen,
sentun in mutuo sibi se uolunt, sed in dicit
q ita sibi uolunt se mutuo, ut hoc ipsum
uolunt qd. Ex his colligitur definitio haec.

Amicitiam ee beneuolentiam mutua
no latentem.
AD VIT 3.

1. Propositio.

Amicitia duplex e: una pp utilitatem 2. pp
uolunt. 3. pp uirtutem gratiam. Ratio, qd
est modis mutua et pot, ca q no latent
beneuolentia.

Amicitia 1. et 2. ha gradus gra,
uunt. 1. qd sint amicitia p accidit sine
qd excludit. 2. quod facit qd hantur,
dissoluantur. 3. qd 1. finit, horribus, pi
et abt hui cupidit. 2. inuenit, maxime
familiaria et.

3.

Amicitia pp uirtute gratia ha p dicitur:
1. qd sit pfecta amicit: qd in inuenit
uolunt eos q se pp se amant, 1. pp aliq
ni iphi conuenit, qd omnia in iphi e, 1. pp
uoluntatem. 2. qd habitus sit et q statim qd
uolunt e uirtu. 3.

3.
Gaudet iuncti,
de multis pro eod. hanc oia q. in ulla amicitia sequitur
natura est. 1. utilitatem et voluptatem.

God prava sit. qd. pauci sunt vere boni
et virtute praediti. 2. qd. veride gratia
et firmetur, de ut firmetur h. p. p.
no. m. c. u. n. d. a
amici cogniti et p. p. c. d. t. x.
quod p. p. e.

Hoc de sequenti cap. variis amicitiae
copulationes. 1. comparatae nihil dicit.
f. amicitia ab utilitatem p. p. r. et alique
m. p. r. i. e. amicitia d. r. 2. amicitia p. p. a.
durabilis admodum e. Imperfecta non. 3.
Imperfecta amicitia giungit q. r. u. i. s. i. n. t. e.
et p. p. o. r. t. u. m. e. t. p. o. r. t. u. m. i. m. p. e. r. t. u. m. p. e. r.
f. e. c. t. a. d. t. r. e. b. e. n. o. s. 4. a. c. o. m. p. a. r. a. t. o. p. e. r.
f. e. c. t. a. a. m. i. c. i. t. i. a. c. a. r. e. t. c. a. l. l. e. m. i. s. i. s. I. m. p. e. r.
f. e. c. t. a. c. a. s. a. d. m. i. x. i. t. u. m.

Approp. 5.

de oppositio.
In virtute placidit. q. h. i. h. a. b. i. t. u. m. a. l. i. j. r. e. e. t.
f. a. m. i. c. i. t. i. a. s. u. b. i. t. u. m. f. l. a. c. t. u. m. a. m. i. c. i. j. p. l. a. c.
f. a. a. l. i. j. m. u. t. u. a. u. i. t. u. m. q. s. u. e. t. a. d. i. c. i. e. f. a. c. i. t. u. r.
e. s. i. b. i. m. u. t. u. o. p. e. r. u. i. d. e. s. e. t. h. i. r. e. e. t.
f. l. u. c. i. d. i. t. a. t. i. o. n. e. a. m. i. c. i. s. s. u. t. a. l. i. j. q. a. m. i. c. i. s. a. m. i. c.
c. i. t. a. m. u. g. e. r. i. t. u. m. n. o. f. a. r. g. u. m. t. u. m. u. e. l. d. i. c. i.
m. a. r. t. u. m. u. e. l. l. o. q. u. i. d. i. c. e. n. t. f. l. a. c. t. u. m. a. n. i. m. o. s. u. t.
u. t. f. u. n. g. i. p. o. s. s. u. n. t. e. t. h. i. h. a. b. i. t. u. m. p. e. r. a. m. i. c. i. j.

de ad amicitia idonei s. p. r. s. e. n. s. & i. d. e. r. e. j.
de ad amicitia familiaris & p. p. a. u. e.
q. u. i. d. e. m. u. i. t. a. t. i. o. n. e. q. s. u. e. t. u. d. i. n. e. p. o. p. u. l. a. t.
e. m. u. t. u. o. s. e. s. e. a. p. p. r. o. p. i. e. t. n. e. c. t. u. n. u. i. t. a. q. u. e. s. t. u. m.
d. i. d. e. d. e. r. m. i. c. i. u. l. t. u. r. b. e. n. e. v. o. l. u. n. t. a. s. a. m. i. c. i. s. f. i.
m. i. l. i. t. e. r. e. s. s. u. t. p. e. r. o. c. a. n. e. l. a. m. q. u. i. d. e. m.
e. a. m. i. c. i. t. i. a. q. u. i. t. a. s. o. c. i. e. t. a. t. e. g. i. u. n. g. i.
f. a. m. i. c. i. t. a. s. i. m. i. l. i. s. s. u. t. e. e. h. a. b. i. t. u. m. p. l. a. c. i. d.
u. t. a. m. i. c. i. j. q. e. q. u. i. d. e. m. a. m. i. c. i. t. i. e. p. r. o. f. i. c. i. t. u. r.

173
d'rosimili habitus, oritur n: ex electi,
one, et no i p'cedere.

APVT.

1. Oppositio.

Inter r'p'p'os, et senes et mixta amicitia oritur,
quo sunt difficiliora, in benevolenti et possit,
ga de alter altero nolle pot, 2. non in per,
facile pot amicitia intercedere cu multis, ga
difficile e, q' experientiam morer alicui per,
facile cognoscere, quid in ad aliquem p'cedere,
amandem verum e, 3. pot alicui miserere,
rectu multis amicitia, quanta pp' utilitate
vel incursitalem. 4. ga ga multi inveniunt,
tunc q' possit et utilis id incundi, neq' reg'
z'atur ad hoc multa et longa experientia, 4.
amicitia pp' delectationem magis amicitia
e q' i' e pp' utilitatem. 5. ga ga ni illa ma,
gis dicit liberalis imperit, in hac quasi q'
tam negociatio intercedit. Deinde ga etu
dixit pleriq' no' utiles sed incundis ami
cos e' considerant, 6. oppositio. principes et
ambrosiale pulcherris viri, acere divisio
utitur amicit. 7. ga ga illi maxime utitur
amici ni q' q' z' ep'iantur ea q' illi amab'
lia pot, nec no' inveniuntur facile in uno
trineq' se in alijs alia.

APVT.

Amicitia e' inter aequales, alia inter praep'os
et p'ponas, qualis e' patris ad filiu, senioris
ad iuniorum, magistratus ad subditos, viri
ad v'porem. patris differunt ad familiam.
2. differunt amicitia iam enumerata differunt
inter se, cum ga videtur ei q' rationes q'as
he regunt amicitia, niter se differunt
ga quia ea q' amant pp' q' se sunt,
dixerit e' h'ic q' amicitia gerantur
si q'q' alteri id tribuat quod ei debet.
3. ga ga filii parentib' q' d'parentib' d'nt. et p'ced'
test si h'is quod debent filii. D'BEVM.

CAPVT 8.

Hoc cap. ostendit vram amicitiae magis appeti-
um sit amare vel amari.

1. oppositio.

Pleriq; ex ambitionis et honoris studio amari
malunt q; amare. eudg caa idd ee ga
amari et honore adfici admodu fraxillima
sunt. 2. Regi quod amari pleriq; q; amare
valunt ideo e ga honorib; adfici cupitot.
2. magis vpreum amicitia e amare q; amari
per ee empla pleriq;. 3. magis amant filios
q; cupiant amari ut querat a filij. Ex quo
inferit. 4. laudari amicos quod magis amet
ho quod ametur. 5. amare ee amicos
virtutem. 6. ga vnuq; q; sdu vpreum
virtutem laudatur. et amici laudantur
pp amare. 7. inferit. Toru amicitia maxime
gratiam ee q; se sdu dignitatis ptectione
amant.

CAPVT 9. & 10.

Cap. 9. 1. dicit antea in aqua psonaru
diffinguit. 2. dicit q; in quadam spere
colatione omnem amicitiam iura quorib;
u; amicoru sit oia coa. deinde, ois ami-
citas politica; sive societates, q; neci sdu
societate politica; cu de coi totiq; reipub.
reolitate cura e. Cap. 10. 1. res reipub.
per agnat. 2. Regni pnapali optidatu
ad reipub. 3. videtur cotruptione admi-
nistrande reipub. 4. Tyrannidem, paucoru po-
terian et reermon populare, mter q; talis
u; reipub. 5. bonas formas optime ee regna
seu monarchiam.

CAPVT. 11.

oppositio.

In qua reip. forma. in e amicitia gan-
nim iustitia. Hinc inferitur q; qualis
amicitia Regis erga subditos, valen ee pa-
tris ad filium, hoc imo diuine quod
amicitia paterna beneficioru magnitudi-
dine pcept, ps n. e filio caa cura sit
existat

Sapient. ni sine caritate amittit: Coniugata caritas de
fidelibus caritatem et maxime fidem namque colligit
sicut dicitur hoc sit aut politum et sociale et si liberum
et 1850.
percedentem nam sua feratur.

Apert. 13.

Hoc et sapient. cap. Apter in eam opusdit qd
in ghoru et ita corrumpitur amicitia, dem
de quomo in amicitia gratia nascatur rige
et quomo dissolvantur.

Qum qd amicitia sit et ex honestate et ex
utilitate, s. ex utilitate, et sicut rursus
et equaliter sit ut in regibus, Inter pares
amicitia gervatur q equalitate si in se
pari benivolentia et equaliter benivolentia
operatur. Inter iniquos d gervatur
ut analogiam proportionis si qd in ghoru mai
tota benivolentia in aliu gulerit, sed maior
et vicissim ab illo honore affectata.

Amicitia dissolvitur no observata debet,
sa equalitate quod sit in amicitia in
equalitate et in equalitate nam in amicitia
equalitate maxime oritur quod est
si noster noster est, q utilitatis tua raris
niter q et honestatis et inmunditatis tua
amici sunt, q n: ab utilitate amici, sicut
sicut in salubres, sicut n: desiderant et ming
q per se sibi tribui gesserit, q a beneficiis
un dant, in explebilem cupiditatem
excitant, ut qd nil sufficit.

Dissolvitur rursus si amici beneficio affectus et
sua referre valent et ipsa beneficia esse,
et a no valent referre par, verbis sicut
operantur se primo quom impore, qd et
potat et oculo referre dabitur, cum
ferore gratia referre.

Verbis et do referenda n gra, quo
no beneficia gesserit sicut, min eis qui
audet

de.

acceptat utilitate, an eis q dedit liberalitate.
Cap. 12. Cap. 13. Cap. 14. Cap. 15. Cap. 16. Cap. 17. Cap. 18. Cap. 19. Cap. 20. Cap. 21. Cap. 22. Cap. 23. Cap. 24. Cap. 25. Cap. 26. Cap. 27. Cap. 28. Cap. 29. Cap. 30. Cap. 31. Cap. 32. Cap. 33. Cap. 34. Cap. 35. Cap. 36. Cap. 37. Cap. 38. Cap. 39. Cap. 40. Cap. 41. Cap. 42. Cap. 43. Cap. 44. Cap. 45. Cap. 46. Cap. 47. Cap. 48. Cap. 49. Cap. 50. Cap. 51. Cap. 52. Cap. 53. Cap. 54. Cap. 55. Cap. 56. Cap. 57. Cap. 58. Cap. 59. Cap. 60. Cap. 61. Cap. 62. Cap. 63. Cap. 64. Cap. 65. Cap. 66. Cap. 67. Cap. 68. Cap. 69. Cap. 70. Cap. 71. Cap. 72. Cap. 73. Cap. 74. Cap. 75. Cap. 76. Cap. 77. Cap. 78. Cap. 79. Cap. 80. Cap. 81. Cap. 82. Cap. 83. Cap. 84. Cap. 85. Cap. 86. Cap. 87. Cap. 88. Cap. 89. Cap. 90. Cap. 91. Cap. 92. Cap. 93. Cap. 94. Cap. 95. Cap. 96. Cap. 97. Cap. 98. Cap. 99. Cap. 100.

Summa
 in beneficiis dantur
 et sunt quilibet
 et plus dant
 et accipiunt.

Cap. 14 de Beneficiis

Beneficiarius dicitur in amicitia in aequitate
 quod si dantur plus sibi videtur postulavit, quod si
 minus, dicitur cur plus postulavit, quod si
 superior, maioratum sibi calum, et beneficiis
 collatur, plus sibi gratitudinis debent
 recipere.

Diffinitio huiusmodi et ipsa dicitur in
 amicitia et dantur privata si pauper et beneficiis
 dicitur honore et calum refert, dicitur et pro
 cultu et adjuvantia beneficia in pauper
 conferunt. In publica et politica, si ei q recipi
 beneficio datur publicum aliquod nomen,
 no, honore et vel pecuniarum, debet ei: salus gloria
reddi pro dignitate.

De cet quid si dignitas firmari magis et
et si reddenda no quam reddi pot, nam pp
 beneficii magnitudinem sit aliquid ut in
 reddendum magis firmari aequalitas nomen
 si dicitur et parvulis q dignitate reddi pot
 beneficii, ut a reddat gratum pot
 et iustis populat. Cap. 13 de Beneficiis cap. 14
 et laus loci nomen, sed no licet abdicare
 gratum

Cap. 13 de Beneficiis

de hereditate

patris, patria in manu uicem non diligere
filium. Ex. qui dicit non sit, potius diuidens
si, qd d' debetur, hnt, et filij semp deest
patri, nunq n: accepit a pte uxoris
dignu appiam ppari pot. patria semp
obit Ergo patri filiu filio non licet,
si filius aduandus malis sit, ga pteps
quod pater filio e ad pteps amora natu,
ralij, cum humanu est indigantij no
ungara angilium.

SEQUITUR . i. in corrigibilis

l. si nimia sit, filij malicia ut unquam
et ad filio p'hibita, ut salua no studij
sparandū.

SEQUITUR

LIBER NONIS

Capitulum
de iure

Primo ut p'is sit p'ceptionem facit,
na in compensacione, an eius q' dat, an eis
qui, primo accipit.
ut hanc q' soluat p' tot, stando i.
equalitate, et in ulu q' seruare amittit.
qd in d'icione op'andit sumpta ab op'i,
p'it' q', et nota, uel int' u' n'it' q' p'p'ol'is
nom' de rep'andis h'urp'ic' ut n' n'it'
cessare, q' p'p'ol'is dat i. q' n'it' cessit p'p'ol'is
u' n'it' am'cor de rep'andis h'urp'ic' is q' p'p'i,
or dat u' p' p'mittere p' id' accipit, n' it'
quan' in p'p'ol'is rep'andis p'p'ol'is; q' accipit
cu' h'urp'ic' rep'andis si pro h'urp'ic'is
p'p'ol'is rep'andis n' p'p'ol'is, meriti' rep'andis
e, quod em' fecit id' q' d' p'p'ol'is n' p'p'ol'is
si n' n'it' n'it' p'p'ol'is, q' n' a' d'ante
in accipientem d'p'p'ol'is a' h'urp'ic' coferr' p'p'ol'is
p'p'ol'is n' p'p'ol'is q' d'ignu' e, uel p'p'ol'is q' d'
mer' d'ent, si p'p'ol'is n'it', q' n' n'it' q' d' ad op'it
p'p'ol'is q' d' n'it' rep'andis q' d' p'p'ol'is d'op'ol'is
e p'p'ol'is u' n'it' n'it', si i' n'it', q' n' uel remu'
n'it' n'it' n'it' e' d'ebet q' p'p'ol'is n'it' n'it',
u' n'it'

vel coram q. p. ut accepit. dicitur q. an sit ea,
reddere p. p. m. i. c.

CAPUT I.

Hic Cap. hanc p. p. n. o. quap. tradat. sit,
ne' fore p. p. r. i. s. p. r. i. g. reddenda gra. an vi
danda sedali & amico? Et p. p. benef. a ple.
uq. p. r. i. g. reddenda ee. q. p. largiendu' amico.
Pr. ut p. p. n. g. q. ne' n. n. g. s. danda p. r. i. g.
e' benef. p. gra' referenda, ut q. p. p. donaliu'
one magi' suat' honestas vel n. e. t. a. s. q. p.
pro re l. i. o. n. e. g. r. a. t. i. e. ut si p. r. ut' amig
sit captiv' redimendu'. Et dicitur in fine Cap.
p. p. r. o. n. a. r. u. n. a. r. i. e. t. a. t. e. a. l. i. a. e. l. i. s. v. i. d. e. n. t. i. s.
p. r. e. p. a. r. a. n. t. i. b. a. l. i. m. e. n. t. a. & r. e. v. e. r. e. n. t. i. a. m.
Sancti honore, sed aliis. & p. r. i. g. orationis
libertate Civitatis et contridictio. s. u. t. e. i. u. s.
ius et honorem, nulli a' ee' oia' tribuenda.
q. ne' s. o. n. i. q. u. i. d. e. m. o. i. a. i. m. m. o. l. a. n. d. a. t. t. a. d. i. c. t. u. r. p. o. l. i. s.

CAPUT II.

De iis.

Si amicus mutui in amore no
p. r. e. t. e. r. e. t. n. e' a. d. i. l. l. o. d. i. s. p. e. d. e. r. e.
Pr. i. s. t. e. r. a. m. i. c. i. t. i. a. s. a. b. u. t. i. l. i. t. a. t. e. & i. n. e. n. d. i.
u. t. e. g. r. a. t. i. a. s. n. o. e. e. a. b. s. u. r. d. u. d. i. s. s. o. l. v. e. r. e. t. e. s.
u. t. e. u. t. i. l. i. t. a. t. e. e. l. i. n. d. e. x. d. i. t. a. t. e. p. p. r. i. s. t. e. r.
u. t. e. g. e. n. u. i. t. a. t. i. s. c. a. n. n. i. s. s. e. n. o. b. i. s. e. n. t. a. m. i. c. i. t. i. a.
q. u. i. r. a. b. a. m. p. o. s. t. e. a. u. c. a. n. u. t. i. l. i. t. a. t. i. s. e. l. n. o. b. i. s. p. r. i.
q. u. i. s. i. d. e. a. b. n. o. f. a. c. t. u. d. e. p. h. e. r. d. i. n. g. i. o. c. c. a. b. i.
o. n. e. m. h. u. i. g. o. p. i. n. i. o. n. i. s. n. o. d. e. d. e. r. i. t. a. m. i. c. i. t. i. a.
q. d. e. m. d. i. s. s. o. l. v. e. r. e. p. o. s. s. u. m. g. s. e. d. u. r. a. m. a. c. c. e. p. t. i.
u. t. e. d. e. b. e. n. g. i. m. p. r. u. d. e. n. t. i. a. m. & p. r. i. s. t. a. t. i. o. n. e.
n. i. q. u. a. t. e. r. d. e. a. m. i. c. i. t. i. a. s. i. n. e. r. i. g. r. e. i. o. c. u. s. i. o. n.
n. e. m. d. e. d. e. r. i. t. p. s. i. m. u. l. a. t. i. o. n. e. m. e. r. i. t. o. a. d. e. y.
p. r. i. s. t. e. r. i. l. l. o. s. i. m. u. l. a. t. o. r. & m. u. l. t. o. m. a. g. i. s. q. d.
u. t. q. u. i. n. o. n. e. r. e. t. a. d. u. l. t. e. r. a. t. s. i. q. d. e. g. r. a. t. i. a.
m. o. t. e. t. m. e. n. d. i. r. i. q. s. m. o. n. e. r. a. c. o. n. t. r. a. p. r. e. r. e.
Pr. i. s. t. e. r. q. u. e. n. u. i. t. e. d. o. n. u. i. n. i. a. m. i. c. i. t. i. a. m.
q. u. i. d. e. m. & u. t. p. r. o. p. t. e. u. i. m. p. r. o. s. e. x. a. d. a. t. d. e. o. i.
u. t. s. i. q. u. i. d. e. a. t. h. i. s. i. a. m. a. m. p. l. i. g. a. m. a. r. i. d. i. g. n. u. s.
n. o. n. e. i. p. l. l. o. q. a. s. o. l. i. b. o. n. i. a. m. o. r. e. d. i. g. n. i. s. u. t.
n. o. m. a. g. i. p. r. i. s. t. e. r. c. u. q. u. i. t. a. t. a. m. i. c. i. t. i. a. e. e. d. i. s. s. o. l. i.
u. t. e. d. a. n. t. n. o. d. e. b. e. n. g. p. r. o. p. t. a. l. i. e. n. i. f. i. r. i. e. b. a. m. i. c. o.
q. u. i. s. i.

quasi nūquam fuisset Amicus sed recordari debemus
amicitia p̄sente nisi dno imp̄y et inf̄ana,
Isis ille ena f̄met.

Appetitus

Quænam officia Amicis op̄

hōmīda
¶ Officia in Amicos q̄munda exca
p̄na dilectione origi, qua q̄p̄ se se p̄leg
q̄r, et qualia s̄t bonorū virtorū p̄udici
erga seip̄os, p̄aliat̄e t̄e p̄udici erga se,
ip̄os Amicorum, q̄d n̄: in quorū p̄re
t̄e p̄fectissimū id dno aliorū ergorū
q̄ntū mensura p̄dici d̄t, d̄na Boni am
ant Amicos ut seip̄os, ergo qua p̄ti, eadē
eom Amis p̄udici exhibent, p̄p̄. Hec
maximē t̄e bonorū virtorū p̄udici erga seip̄
s̄t. 1. appetere p̄fectum om̄ virum p̄a
rum ingens & magnitudo. 2. Velle ea
sibi evenire, qua et vere bona s̄t et p̄a
lia p̄ntur, 3. ad ea q̄ vere bona s̄t t̄e
p̄entione nisi 1. sp̄iare, 2. desiderare
s̄i vitam et incolumitatem, et quidem eis
maximē p̄rtis in qua t̄e p̄videntia, 3.
Velle secū habitare et vivere, 4. dolere
v̄ latari una se t̄e maximē.

Quæres. p̄hibet̄ s̄i quis Amico t̄e.

¶ viden̄ p̄c̄ q̄ q̄nq̄ t̄e duo vel plura
¶ q̄ Corpus t̄e Amica, ita plures s̄t d̄
facultates, ergo si quis corpus amet vel Am
nam vel eis potentias it̄ seip̄tū amabit.
¶ Offi. Quia boni se amare p̄sint d̄bram
t̄e t̄e, virtuosos d̄ et im̄bos n̄q̄ se ama
re posse 1. n̄q̄q̄, 2. rum q̄ se seip̄ ipsi
p̄gnat, 3. rum q̄ p̄ seip̄tū p̄ficiam
virtū sap̄e d̄brat, 4. rum q̄ n̄ libenter
secū habitant, sed p̄ia solitudinē, im̄
seip̄os fugiūt, 5. rum Bonis q̄ vehementē
v̄simis affectu agi v̄domb̄ exv̄antur
& p̄p̄nuntur, it̄ merito eorū d̄a sed
n̄sa d̄ci queat. Hinc inf̄ert Corrolatiō
sc̄a t̄e t̄e im̄p̄m̄ sit in t̄eria fugien
tam im̄p̄m̄ t̄e & amplectendam virtutē
qua

170
qua una fit ut nobis ipsi sing chari et
adit in amorem nostrum polliceamur.

CAPIT. V.

Quorum Benevolentia sit
Amicitia.

Pr. Antea 1° Benevol. no co amicit. ga etm
dega i phlos et abscuro de pat, amicitia
no pat. 2° Benevol. co amicitia prin
cipit, ga ut voluptas ex rei prudencia appet
tu vita se habet ad amationem Ita se de
benevolentia fit ad amicit. sed huiusmodi voluptu
tas e Amationis principiu. Ergo et benevolentia
amicitia

Adp. in Benevolentiam no co cuius
amicitia principium sed eis qz coniungit
honorat.

CAPIT. VI.

De Concordia servandam.

Pr. Haec no co eade cu amicitia sed ee
similitudo effectus quoddam, nec ee opinionu
conferentiam. Pr. 2. pars. Concordia neqz
co inter ignotos cu ptimeat ad amicitiam
opinionu conferentia fit, Pr. 3. pars. Concordia
finit e salu et utilitat publica. Unde et
amicitia civitatu ee vob opinionu conferentia
no fit ratio hanc finem. Pr. 4. pars. Concordia
co in vi bonis e. opinionu conferentia
in malis. Pr. 5. pars. Ga boni se cum
concordant cum bonu voluntates semper
maneant eadem nec in lar exzipi fluit
refluant qz cu oia referant ad iusticia
o reipub. utilitate. Pr. 6. pars.
Ga mali comodis volunt sp ee apud eos.
sumptu a sacerdot et publicis bneficij
sustinentis facile se vicij pducunt. Pr. 7.
Pr. 8. no afferunt cu alios degit, sed,
necere, ipsi a iustem salu ee velint, alios
impio pubeant, sibi concupiscant.

Cap. VII.

APPT. VII.

An Benefactores eos magis amant
quos Beneficijs adfoluerunt an contra.

in p. Benefactores plus amare quos Beneficijs affo-
derunt, quos contra. pro a simili. sicut n. Cre.
dilectis debitoribus. necesse est tyrant. Creditor
res a debitoribus saluare sed Beneficijs affo-
derunt de referenda sua parte solliciti eorum in
veritate optant, a quibus Beneficijs affo-
derunt. Benefactores quia in salute quibus benefice-
runt. 1. quia sunt quos opus amat uoluntatem
quod ametur ab eis suis, ut uidero e in pre-
sentem amantibus facinora sua non gra-
At affo-derunt Beneficijs quod amno e Benefactoris
op. 2. cuiusque ei delectatur maxime in qua
sua honestate ipse sine honestatis fac-
cum conseruit, et Benefactor sua in accipiente
honestatem uidet accipiente in idem in se men-
tibus suam. 3. Quia maiores Benefactores non
lucrare capiunt in dando quod alij accipiendo
Et Ca. Curio Martior a passione. digo.
Et Ca. dare opusque e quod auipere.

APPT. VIII.

An se magis quam alium oportet diligere.

Quod alium pro. 1. Ca. Benefactoris ut uoluntatem sui
amatoris. 2. Ca. solum in ipse uoluntatem suam
causa eorum magis quod e in ipse. ex id. sicut pro.
quia quod sibi maxima bona oportet quod e
amoris et amicitiae iudicium. 2. Ca. amicitiam
quia in ipse e quod sicut at quod sibi e quod
Xing, quod maxime sibi amicitiam.
Conclusio. Dupliciter e illa uia alia qua se magis
quod alia qua se boni amant. 1. e eorum quod in
peccata, honore, uoluntate, plus sibi qua
alij uoluntate. 2. e boni quod in tota tempore
in uoluntate spontanea sicut, quod e in uoluntate,
sicut in honore uoluntate, prior maior
hominum pars laborat, quod e in et Phylaphon
que appellatis uoluntate. Partem uoluntate
bonis propria e et quod in illis magis propria

erit magis et e magis bonu, ut si viri boni magis
et expellitur ut in vero bono habente amicitiam
e magis esse qm in no habente e n: in eo de
usque boni et amantibus et amari ergo ibi e magis
bonu, Ergo felicitas amicitia utriusque aliquid
no conciderit pfectio ne e maior; bono qd
in desiderariis e hinc possent.

Capit. X.

Scitne multi amici adfuerunt?

Conclusio 1. In amicitia utriusque & incunda
multis amicis locum no habet. Quia difficile
e pariter referre vires pluribus. 2. Quia malis
vado rationem amicitiae impedit. Fea vitale
vel saltem pugnacior est. 3. Quia ut mori
dicitur, si quis condit fatem est, nemo in coetis
pit, ita in amicitia seras habet.

Conclusio 2. In amicitia honorata sufficienter
duo a vires amicis; sa no amicitias apud uno
viquor decantatis, duo tunc in quaribus amicis
qua fuerunt, vnde et amicitiae parva
circulantur. 2. Quia felicitas neqz ut qd cum
multis vivat, usqz se ab in pediat quod
tu in hac amicitia verum e. 3. Quia si multi
sunt amici, si et aliquando ut idem eodem teni,
pore similes debent gaudere cu amia gaudere,
ut et cum dolere et dolere, quod fieri neqz
4. In amicitia fideliter non solent multi
adfuerunt. Adhuc est qd multos hnt amici est
no te amicos nisi politice, sed blandis man
gis quod in ois diebus et factis se aceno
rent.

Capit. XI.

An in eadeg. p. p. in aduersis
magis sint adfuerunt amicis.

Conclusio. In adversis in aduersis magis
neqz sunt in suis plus ornamentis adfuerunt,
p. p. part. qd est in qd aduersitate fore,
tunc aliorum egent auxilio et qd p. p. et os
sua illi amiter excederant & aliquos de
qd se mereantur. p. p. part. qd no solum
in utilitate p. p. sed etiam doloris sua p. p.
qua in utilitate non p. p.

Conclusio 2. In amicitia p. p. se
vel dolorem. p. p. in duplicem eam videtur
e. p. p. exod amicitia partem doloris magis partem
overit

et eris in se reuerentiam cum eo ut si phasus
 operit qd parslem damni nisi recipiat
 et se dolor nascitur. Et ad idendum
 sit miseris amicum gloria, compariant
 qd doloris cognitis dolorē afficit leniore.
Operos: 2. + Num Amicorum
in de voluptatem adferat amicus, an etiam
dolorem. Si utrumq. Dolorem qd ualde
 moleste et uiris totis se suo ex misfortune
 sentiant amicus dolere, qdare uiri fortes
 si agitentur calamitatibus in prius acri
 et dolent, ne amici una dolerent et qd
 id propter simulat se no dolere.
 no cogentur nec lamoratur qd uis
 amicus, imo si dissimulare dolorem
 commode negant dimittunt a se amicos
 ne eos gressent, dissimiles malum uis
hinc et uiris examinatur qd eia eia
talibus complet voluptate adfert gloria
 amicos qd conspectu amicos cala
 mitero uolens e qd magna aduere,
 do ad sedant dolore si maximo, ac
 cadat afabuliter et urbanitas in sermo
 ne. Terziam partem conclusionem et pro
 fesso non obdat ostendit qd in fine capitis
 qdorum in operis epeamg amicus, nempe
 ut habeant oblectationem honestam, Ha
 bet n. amicos in operis uobis qd uis
 duo potissimum qd honestam oblectationem
 aduere nam et uita traduenda que
 qd uis suavis et iucunda et incredibilem
 amico voluptatem parit qd cogitat etu
 amicos suis bonis gaudere. Et hinc inquit
uia consolatoria; i. tum Mediosissima uis
 candat n. Amicos qd uis uis uis
 tum timida qd aduere. Quo prius
 qd honeste est et illic te merer. Quo
propter qd pauca mala mala am
is communica sunt, nisi parca deorata
moleste postea malu confutur sint. Sed
curulati. Vltim aut dund u ce ad amicos
 in

3° Supponit. & opao pfecta e eundem qm
includam eē q pcedit, includiōrem q
pcedissima includissimam. qm suppo qm
ait, uoluptate eē pfectionem opationis,
sine sensu sine intellectu, hinc uoluptas
q e in uisu e uisionis pfectio, q in auditu
auditionis, addit tñ tactu, uoluptatem
nō eē pfectionem, qm
sicut aīa in hōie, sed eē pfectio nem pnam
sine annexam, sicut in flore inuentulis
& pulchritudo.

Quæres. Utr breuis sit uoluptas?
R. qe nulla opatio cuius uoluptas e pfectio
tñ e duratura cum nulla q deficiat,
nem durare dū possit,
Quæres. Utr qdam delectatio dū
non sunt, postea nō sit. R. qe in prin
cipio maior e q postea opationis in tercio.

Apvt. p. m.
Hoc Cap. nigr it ppet uoluptati. 1. qm
uoluptates inter specie differunt qm
fectiones opationū spe differunt, spe
differunt, ut uoluptates se pfectiones opatio,
num spe differentiu, Sup. 2. qe op
luptas. uoluptas effectus spe differunt qm
2. qm uoluptati alio sit psequenda alia
expetende, alia uera. Ita. qe hinc
hnt opationes qua singulas sensus sua
uoluptas. 3. qm uoluptata alio magis
alia magis pnerse sunt, qe opationes ran
uisionis piores sit q sensu q opationes
uisionis quam tactu. 4. qm uoluptates
animaliu spe differentiu, spe differunt
qe spe differunt opates consequentur. 5. qm
tempore, qe uidemus aliam equi eē uolupt.

Itam canis, alia hōis, et ut ille ait. Affi
nis pabilior es, palea q auram, & ita.
q habite, uoluptati animaliu que sit eisdem
spe, hōie ex pto, spe ex carne, pto d. thome
qe opationis et uolupt. Beatorū sequuntur
inclinationem naturalem, q e ad uis delectam,
nata et eisdem ratio ut dicit, eisdem spe, uis,
uiduis

Apvte. Optimum
de beatitudine

PRIMA propositio. Beatitudo duplex distinguitur scilicet. una in bono
et aliud in bono corporis. Optime dicitur felicitas
autem seu eussidonia, et optime beatitudo duplex
est. Alia speculativa alia practica. et optime
beatitudo speculativa est, et uersatur in contemplatione
et uerū honestiss. & divinissimorum
et hoc sim. perfectissima est. quia est actio
mentis, et est perfectissima hōis pars. et quod
uenerior est et magis assidua. et quod perfectiore
solidiorumque hōis uoluptatem. et quod seipste
grenta, et non eget exterioribus subsidiis. et
quod per se operatur, et quod in alio maxime
patet. et quod divina est magis que humana
et quod hoc optime querit quatenus homo est
et quod uoluptate perfectissima abundat.
Hinc legit mentionem maxime uolendam esse
ne aedendos esse qui decunt hōes huius
debere sapere et curare. et dicitur et uerū non audis
enim, quod sua cuiusque maxime affectus, maxime
mei seruanda est. et dicitur Beatitudo practica
est et uersatur in usu moralium uirtutum
hanc inferiora facit contemplatiua.
et hanc felicitas est aduentitia et operna scilicet
felicitas que in hōis parte facta non est, sed ali
unde aduenit, hanc indiget beatitudine, sed non
in finita, sufficit enim ad beatitudinem si
trā supportat operam, quantum ad operendum
uirtutum operationes necesse est, quo fit ut qui
nec uere nec maxime impie hōis, possit in en
res perclaras gerere, et sōm uirtutem non si
in mediocribus opibus imitari, possint illam
mentionem excolere, quod et faciunt illi deo Cha
riissimi sunt, si enim uerū humanarum
et aliis curam hōis, ut consentire hōis
uoluntatis est eos maxime delectari, optima
et perfectissima hōis parte, atque illis que in
mentis cultu et acquirunt: honestis, uirtutibus
seruantur uersantur, et quod amicos diligere
re. et a quo sequitur esse eos que huiusmodi sunt
maxime

maxime beatorum

CAPITULUM 9. O
DE VIRTUTIBUS

Quia Ethica doctrina non tam in se quam in usum
natura sedem in ratione posita sit dicit
Aristoteles hoc cap. Pleer namque doctrina ubi
tam recte quam exercitacione & disciplina
legibus necesse est introduciendam. 1. Quia
non sufficit Ethicis doctrina sed exercitacione
non virtutibus etiam necesse est, 1. quia quibus rigore
nisi animi plurimum incitentur doctores ad motus
rationibus ad virtutibus studium, vulgus tamen
hominum istud ad virtutibus exercitacionem negligit, quia
non prout retinet sed metu coherere
nec se a rebus vitiosis pro surpitiudine
abstinere solent, sed ob penam, quod
vitam suam non honeste sed ad fulcrum regant.

2. Si autem sufficeret ad beatitudinem in rebus,
namque possunt hinc virtutes in rebus hoc
solum. ergo. Quia aliquid non est
in rebus facile, ergo ut semper ad terram,
ita se hinc doctrina ad animum, at semper
non proficit nisi sit excolta humus,
ergo ut cum excolatur necesse sit doctrina
fertilis fieri debeat. ergo exercitacione
virtutibus pleer namque doctrina necesse est.

2. Quia hinc exercitacione legibus & disciplina,
tenda, ergo nemo facile sumit res
molestas nisi legibus compulsus, at exercere
se ad virtutibus tum in multitudinem, tum
maxime inuicem molestus est, 2. quia plerumque
magis perit quam ratio ad honestate
adducitur. 3. nemo hanc exercitacionem
nisi in modum incipientis sit prodest coherere
si forte, ergo legibus exercitacione. 4. quod hinc
exercitacione inuicem aduacare debet,
etiam inuicem inuicem se esse, quorum
virtutibus aduersatur, talis autem lex, ut quae
regum et bonum praescribit, ergo ut se,
cuius virtutibus uivatur, ibi in virtutibus
legis latere esse, quod ut in familia sit in
cuius tale ordinem instituat, cuiusque in
quod inuicem & futurum sit esse, quod in singulis
singulis

si quis, tanquam medicus praescribat,
quod quidem assequi non poterit si a rebus
improbat a tunc uariarum legum cognitione
habet, sed necesse est, ut ferendum legum
nunc & politica scientia praesbet, de qua
demum agendum.

FINIS LIBRI
DECIMI.